

MASKU

MASKUN KUNNAN
laaja hyvinvointikertomus vuosilta

2021–2025

ja hyvinvointisuunnitelma vuosille

2026–2029

Sisällys

Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025.....	4
Johdanto.....	5
Maskulaisten hyvinvointi.....	6
Elinolot.....	6
Elintavat	10
Terveystila ja mielenterveys	17
Elämänlaatu ja osallisuus.....	20
Turvallisuus	22
Hyvinvoinnin edistäminen Maskussa	27
Periaatteet ja ohjaus	27
Päätöksenteko	31
Hyvinvointipalvelut 2021–2025	32
Työryhmät ja vaikuttajatoimielimet.....	35
Nostoja valtuustokaudella 2021–2025 käynnistetystä hyvinvointityöstä.....	40
Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029	41
Johdanto.....	42
Alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan pohjaavat toimenpiteet.....	43
I Yhteiset tavoitteet.....	43
II Koko väestön fyysinen terveys ja elintavat.....	44
III Koko väestön mielen hyvinvointi ja osallisuus.....	45
IV Koko väestön arjen ja lähisuhteiden turvallisuus.....	45
V Lasten, nuorten ja lapsiperheiden fyysinen terveys ja elintavat.....	46
VI Lasten, nuorten ja lapsiperheiden mielen hyvinvointi ja osallisuus	47
VII Lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen ja lähisuhteiden turvallisuus	49
VIII Työikäisten fyysinen terveys ja elintavat	49
IX Työikäisten mielen hyvinvointi ja osallisuus	51
X Työikäisten arjen ja lähisuhteiden turvallisuus.....	51

XI Ikääntyneiden fyysinen terveys ja elintavat.....	52
XII Ikääntyneiden mielen hyvinvointi ja osallisuus.....	53
Maskun strategiasta johdetut hyvinvointityön painopisteet.....	55
LIKKUMINEN, LUKEMINEN, HARRASTAMINEN	56
OSALLISUUS JA SAAVUTETTAVUUS	59
KULTTUURIHYVINVOINTI	61
MIELEN HYVINVOINTI, EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ JA VÄKIVALLAN EHKÄISY.....	66
YHDISTYKSET JA YRITYKSET	68
RAKENTEET JA KEHITTÄMINEN	78

Maskun kunnan

laaja

hyvinvointikertomus

vuosilta

**2021
2025**

MASKU

Johdanto

Valtuustokausi 2021–2025 oli hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta monella tapaa hyvin mielenkiintoinen ja antoisa: hyvinvointialue Varhan toiminta alkoi, julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnille ja tiivistyi entisestään Turun seudun läntisten kuntien yhteistyötä, ja Maskussa käynnistettiin useita uusia toimintamalleja ja vakiinnutettiin hyviä käytäntöjä – perustettiin lapsiparlamentti, käynnistettiin mittava liikuntapaikkaselvitys, pilotoitiin kulttuurikasvatusohjelmaa, toteutettiin toiminnalliset uudistukset kirjastoissa, vakiinnutettiin koulunuorisotyö ja edistettiin hyvinvointia lukuisilla valtionavusteisilla hankkeilla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä, ja hyvin monet kunnan palvelut kiinnittyvät asukkaiden hyvinvointiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä koskevan lain 6 §:n mukaan ”[k]unnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.” Hyvinvoinnin edistäminen on kaikkien asia.

Maskussa hyvinvointityötä tehdään kaikilla toimialoilla ja yhdessä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa – yhdistyksillä ja yrityksillä on valtavan suuri rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistämässä. Myös tiivis yhteistyö hyvinvointialue Varhan kanssa on erittäin tärkeää kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumiseksi. Maskulaisittain tärkeitä yhteistyötahoja ovat lisäksi muut varsinaissuomalaiset kunnat ja erilaiset asiantuntijaryhmät. Myös Maskun seurakunnan kanssa löytyy hyvinvoinnin edistämisen yhdyspintoja, ja yhteistyö on varsin toimivaa.

Tässä laajassa hyvinvointikertomuksessa esitellään maskulaisten hyvinvointia ja terveyttä vuosien 2021–2025 tilastojen valossa elinolojen ja elintapojen, terveyden tilan ja mielenterveyden, elämänlaadun ja osallisuuden sekä turvallisuuden näkökulmista. Lisäksi raportissa käydään läpi niitä periaatteita, joihin hyvinvoinninedistämistyö Maskussa perustuu ja niitä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä, joita kunnassa on tehty valtuustokauden aikana.

Maskulaisten hyvinvointi

Seuraavissa kappaleissa kuvataan maskulaisten hyvinvointia ja sen kehitystä kulu-
neen viiden vuoden tilastotietojen avulla elinolojen, elintapojen, terveydentilan,
mielenterveyden, elämänlaadun, osallisuuden ja turvallisuuden näkökulmista.

Elinolot

Seuraavassa esitellään maskulaisten elinoloja väestöennusteen ja asumisolosuhtei-
siin liittyvien tilastotietojen osalta.

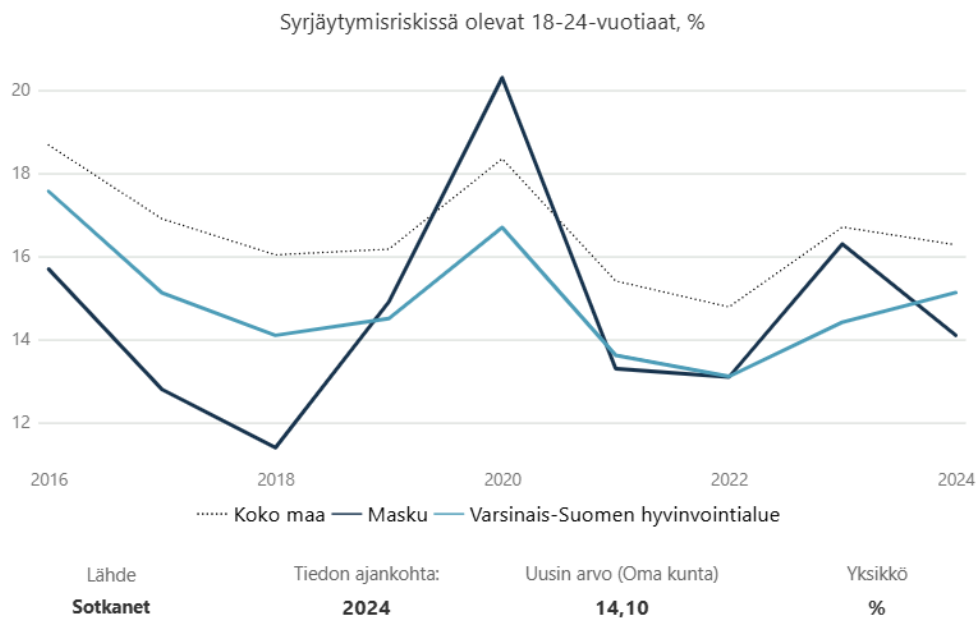
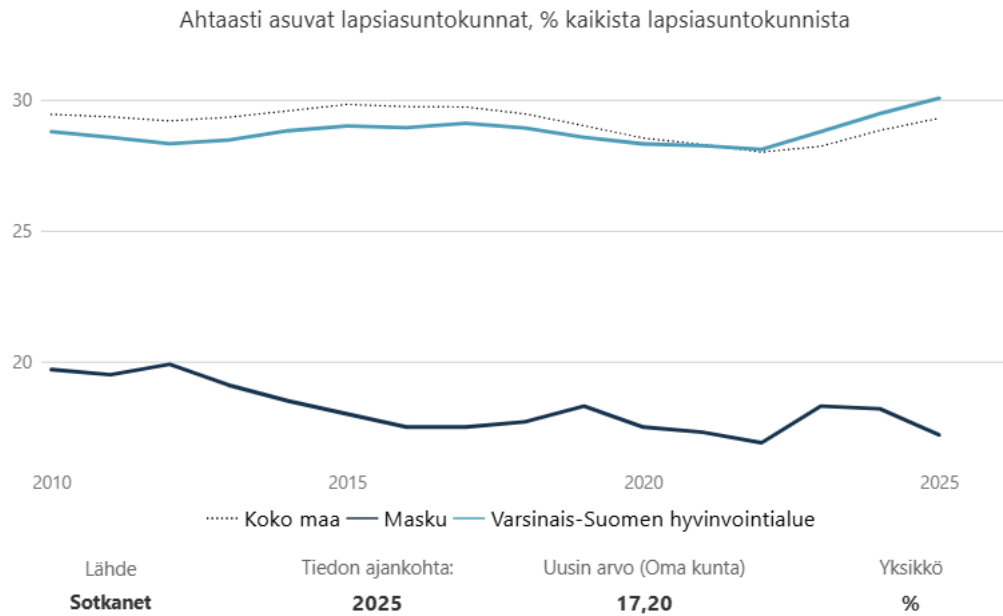
Seuraavissa diagrammeissa kuvataan ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuutta, syrjäytymisriskissä olevien 18–24-vuotiaiden osuutta, vaikeasti työllistyvien työ-
ikäisten osuutta, yksin asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuutta ja omaishoidon tuella
kotona hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden osuutta. Kussakin diagrammissa tum-
mansinisellä viivalla kuvataan Maskun kehitystä, vaaleansinisellä Varsinais-Suo-
men hyvinvointialueen kuntien yhteenlaskettua kehitystä ja pisteviivalla koko maan
kehitystä.

Diagrammien osoittamien viimeisimpien tietojen perusteella maskulaisista lapsi-
asuntokunnista koko maahan nähden pieni prosentti (17,2) **asuu ahtaasti**, ja Mas-
kun luku on ollut verrokkeja selvästi alhaisempi koko tarkastelujakson ajan. Asumi-
nen määritellään ahtaaksi, jos seuraavat ehdot eivät täyty:

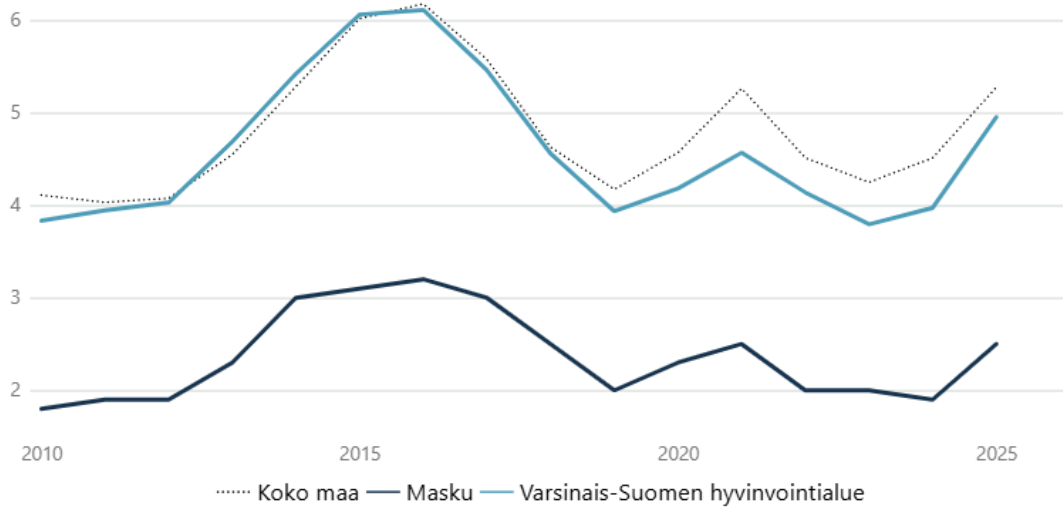
- yksi huone kahta henkilöä kohden (keittiötä ei lasketa huonelukuun)
- oma huone 18 vuotta täyttäneillä (pois lukien pariskunnat)
- oma huone 12–17-vuotiailla eri sukupuolta olevilla henkilöillä

Syrjäytymisriskissä olevien nuorten prosenttiosuus sen sijaan on kasvanut huo-
lestuttavasti Maskussa vuoden 2023 tietojen perusteella, mutta laskenut jälleen
vuoden 2024 osalta. Kasvu noudattaa valtakunnallista ja alueellista trendiä, mutta
viimeisimmän tiedon perusteella Maskun luku on valtakunnallista ja alueellista pie-
nempi.

Vaikkeasti työllistyvien osuus on Maskussa Varsinais-Suomea ja koko maata pienempi, 2,5 prosenttia, ja Maskun lukeman kehitys noudattaa alueellista ja valtakunnallista trendiä.

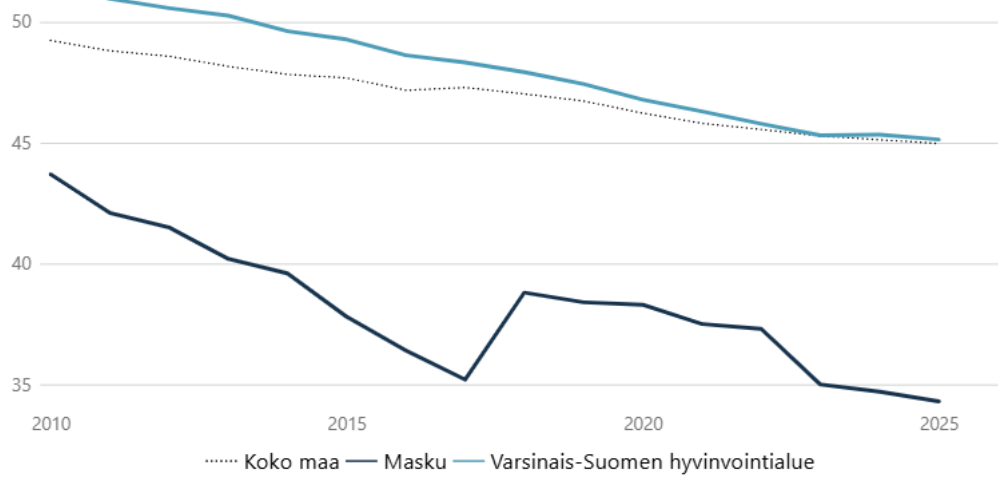

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) 15 - 64-vuotiaista, %

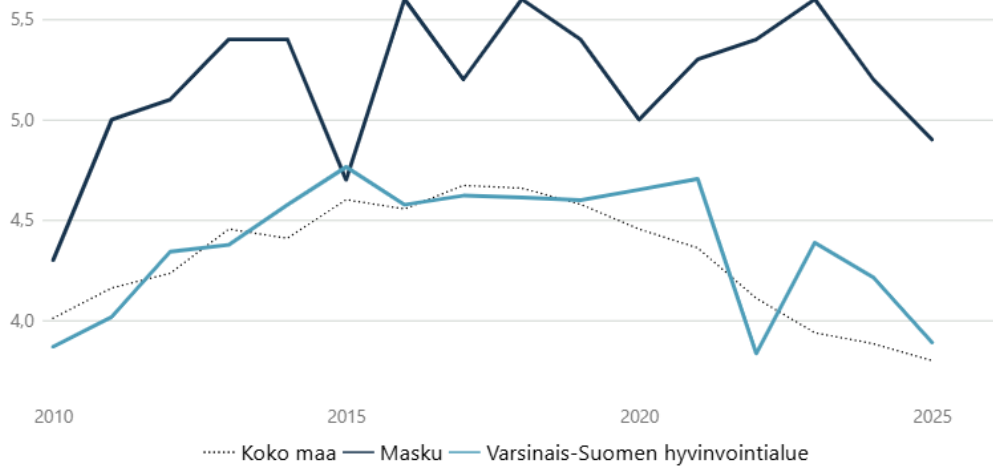
Lähde: **Sotkanet** Tiedon ajankohta: **2025** Uusin arvo (Oma kunta): **2,50** Yksikkö: **%**

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Lähde: **Sotkanet** Tiedon ajankohta: **2025** Uusin arvo (Oma kunta): **34,30** Yksikkö: **%**

Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Lähde
Sotkanet

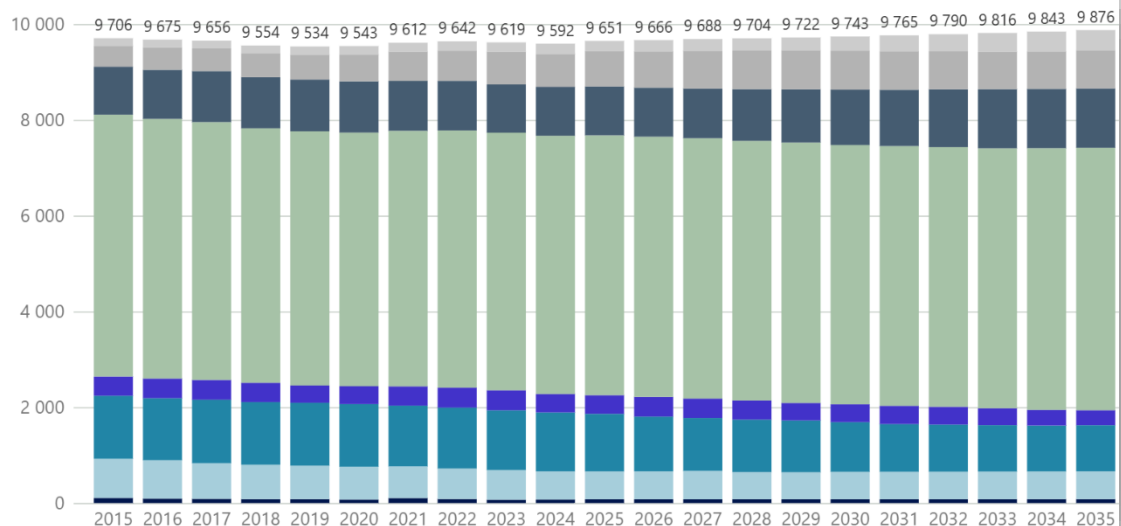
Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
4,90

Yksikkö
%

Alla oleva pylväsdiagrammi kuvaa Maskun väestöä vuodesta 2015 vuoteen 2024 sekä Tilastokeskuksen ennustetta Maskun **väestön kehityksestä** vuoteen 2035, jonka perusteella Maskun ennuste on hyvin tasainen. Kussakin pylväessä ikäryhmät on kuvattu ylhäältä alaspäin vanhimmista nuorimpiin:

- yli 85-vuotiaat (ylinnä, vaaleanharmaa osuus)
- 75–84-vuotiaat
- 65–74-vuotiaat
- 19–64-vuotiaat (työikäiset, harmaanvihreä suurin osuus)
- 16–18-vuotiaat
- 7–15-vuotiaat
- 1–6-vuotiaat
- syntyneet alle 1-vuotiaat (alinna, tummansininen osuus)

Elintavat

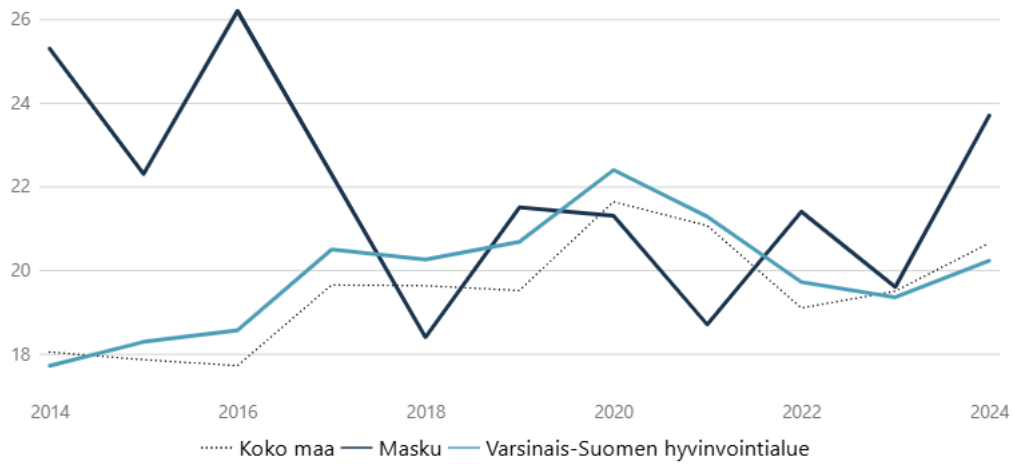
Seuraavassa on kuvattu maskulaisten lasten ja nuorten elintapoihin liittyviä tietoja. Elintapojen raportoinnissa merkittävänä haasteena on se, että aikuisten elintavoista on olemassa hyvin vähän tietoa, sillä työikäiset tai ikäihmiset eivät osallistu koko ikäluokan kattaviin tiedonkeruisiin samalla tavalla kuin esimerkiksi koululaiset, jotka vastaavat kouluterveyskyselyyn – aikuisten elintavoista on vaikeampi saada tietoa. Maskun osalta ei ole saatavilla myöskään kattavia toisen asteen opiskelijoita koskevia hyvinvointitietoja, koska Maskussa ei ole toisen asteen oppilaitosta.

Aikuisten elintapojen parantamiseksi voidaan kuitenkin kunnassa tehdä merkittäviä toimia esimerkiksi liikuntaolosuhteiden ylläpitämisen ja kehittämisen sekä ehkäisevän päihdetyön keinoin.

Tilastot osoittavat, että maskulaisten lasten ja nuorten elintapoihin liittyvät indikaattoritiedot noudattelevat pitkälti valtakunnallista ja alueellista kehitystä. Eri-tyistä huomiota Maskun tuloksissa on syytä kiinnittää seuraaviin tietoihin:

- 2-6-vuotiaisten ylipainon yleisyys Maskussa on verrattain korkea, 23,7 %
- koululounaan syöminen päivittäin on Maskussa lisääntynyt
- Maskun MOVE!-tulokset eli koululaisten fyysisen toimintakyvyn mittaustulokset ovat Maskussa kauttaaltaan valtakunnan ja alueen keskiarvoa, ja lyhyen aikavälin muutoksia seurataan kunnassa tiiviisti, jotta huolestuttaviin poikkeamiin voidaan reagoida kouluilla ja liikuntapalveluissa
- Nikotiinituotteita vähintään kerran käyttäneiden 4.-5-luokkalaisten osuus on Maskussa viimeisimpien tulosten perusteella 6 % eli valtakunnallisia ja alueellisia keskiarvoja suurempi, mutta kuitenkin pudonnut edeltävästä tuloksesta (7 %)
- Rahapelien pelaaminen yläkouluikäisten keskuudessa on laskenut koko maassa viimeisten vuosien aikana ikärajuudistuksen (ikäraja 18 vuotta) ja rahapelikulttuurin muuttumisen myötä – Maskun viimeisin prosentti on 5. Tilannetta on syytä seurata tiiviisti, koska vuoden 2027 rahapeliuudistuksella voi olla vaikutuksia nuorten verkkorahapeliamisen määrään ja laatuun.

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

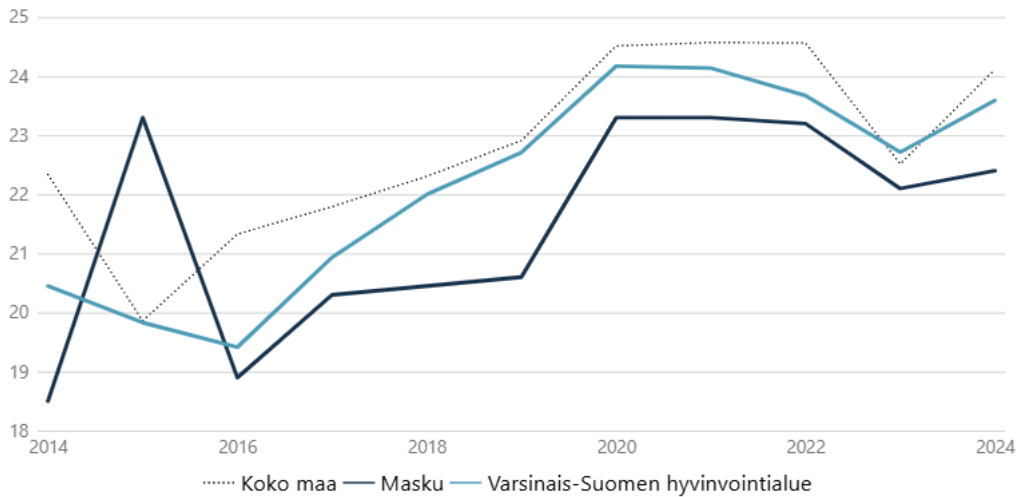
Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2024

Uusin arvo (Oma kunta)
23,70

Yksikkö
%

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla

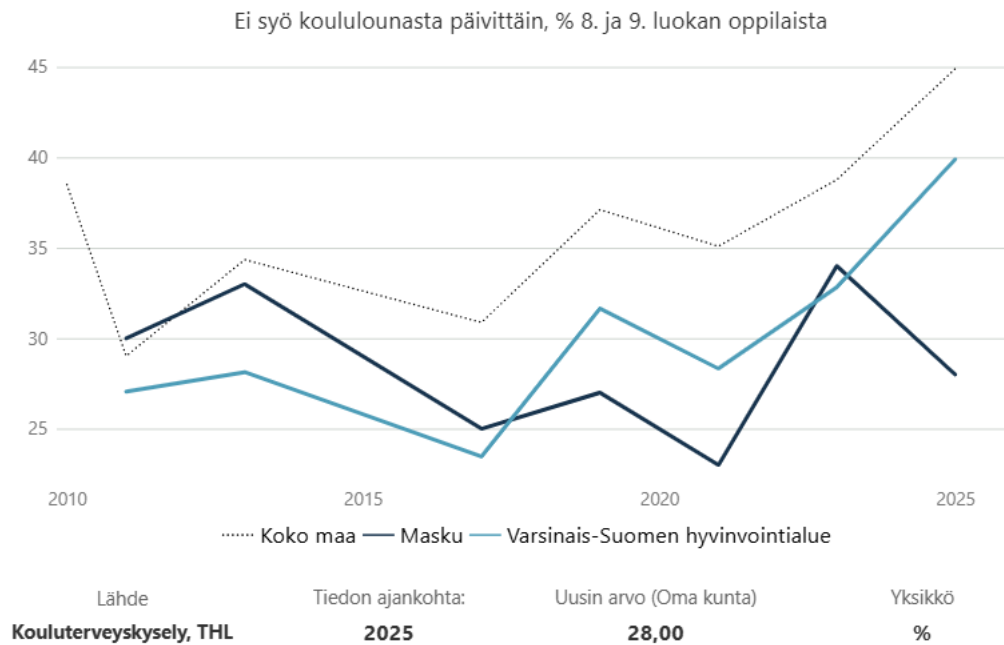
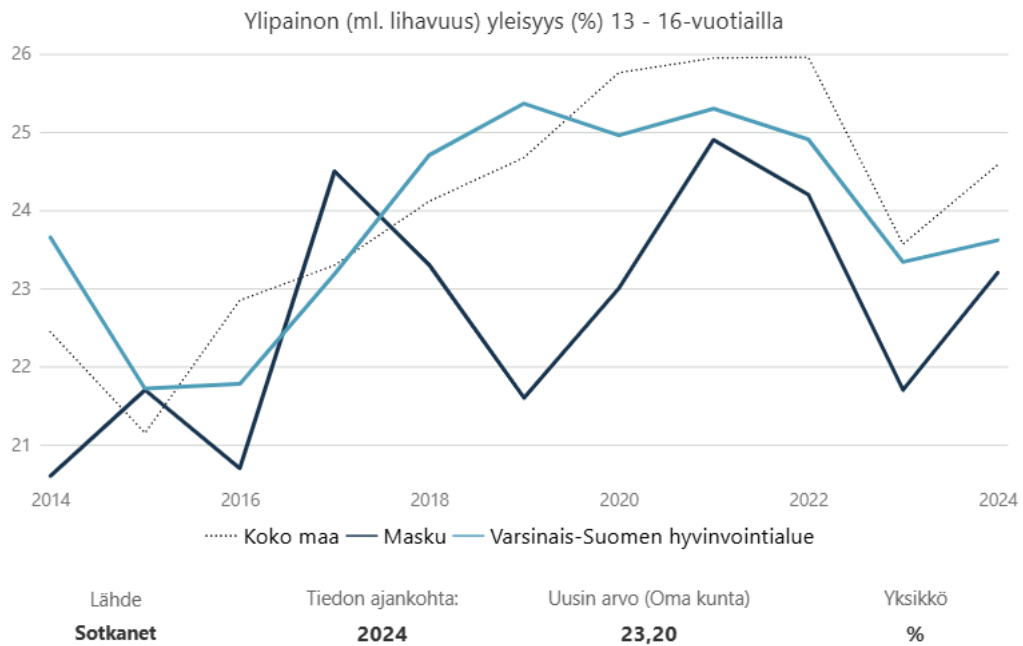

Lähde
Sotkanet

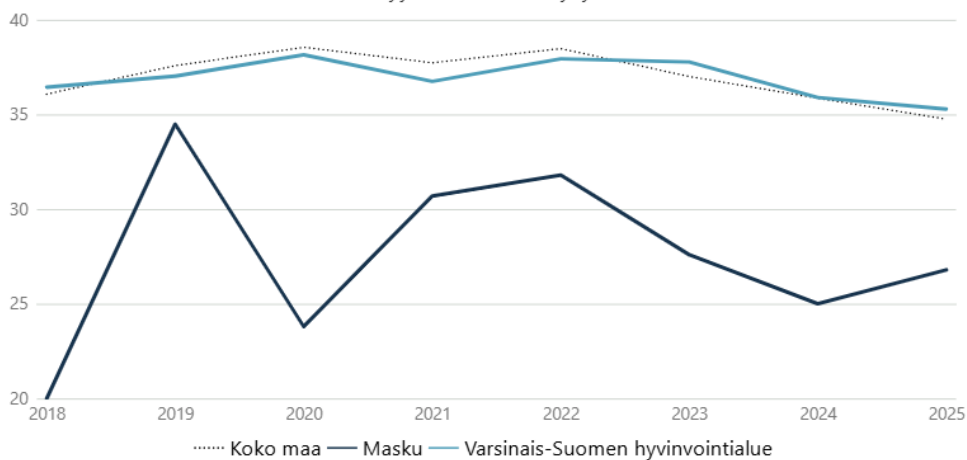
Tiedon ajankohta:
2024

Uusin arvo (Oma kunta)
22,40

Yksikkö
%

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

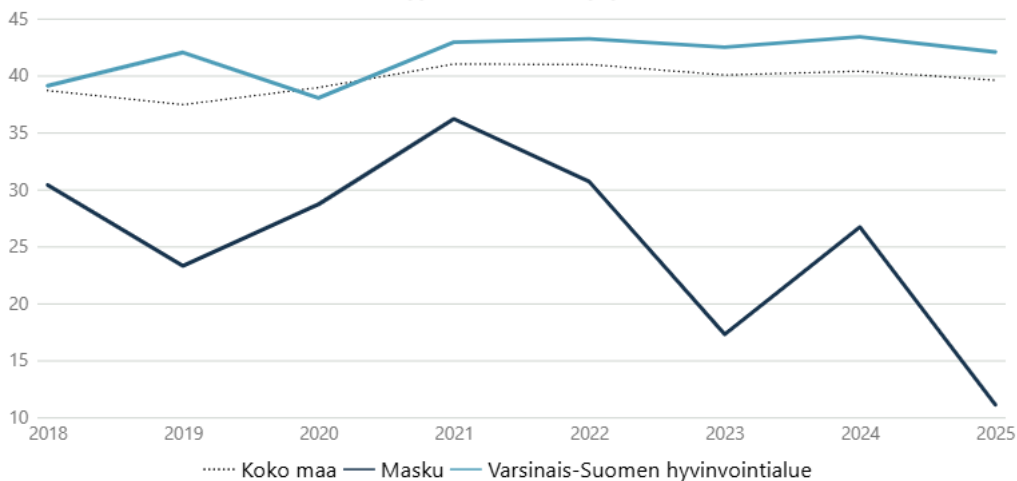
Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
26,80

Yksikkö
%

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

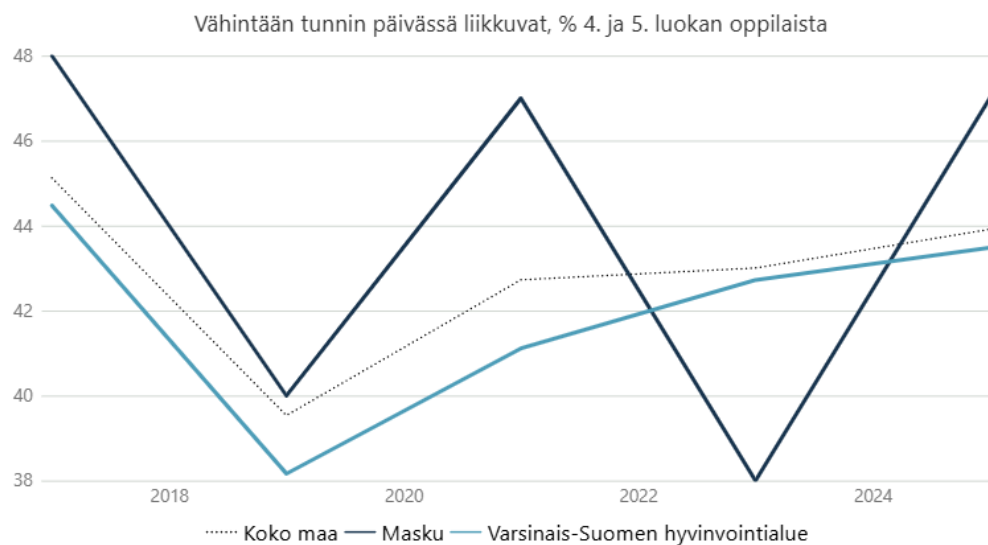

Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
11,10

Yksikkö
%

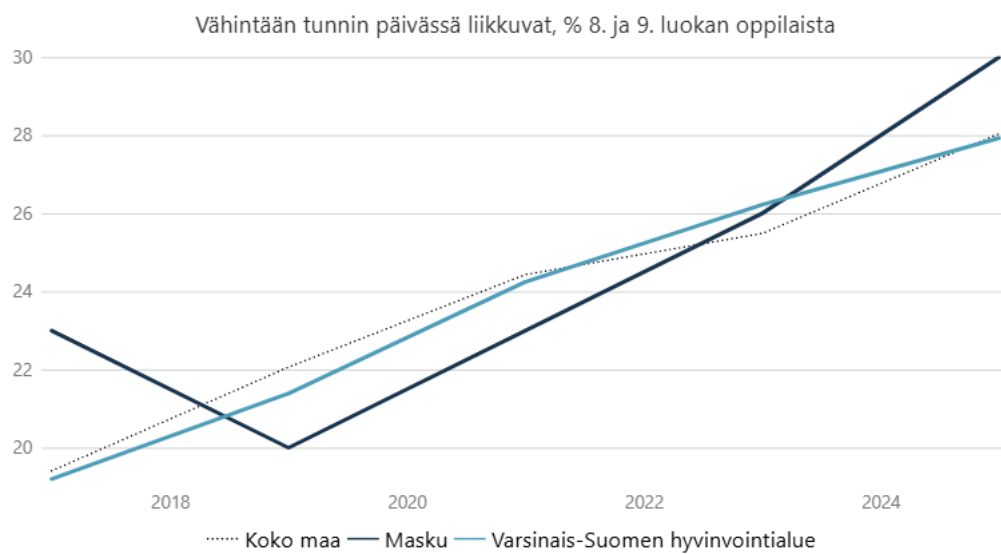

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
47,00

Yksikkö
%

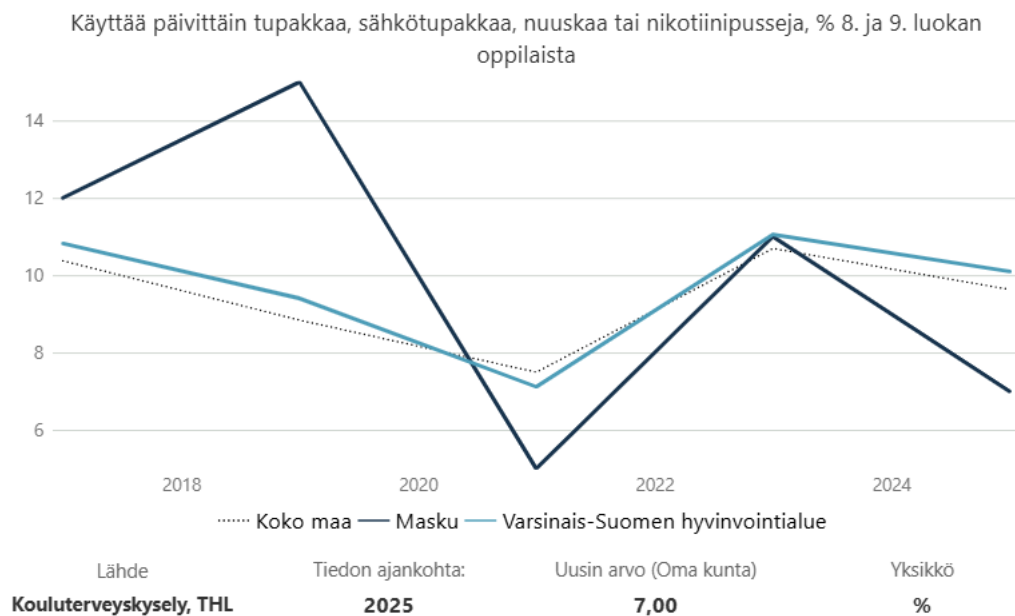
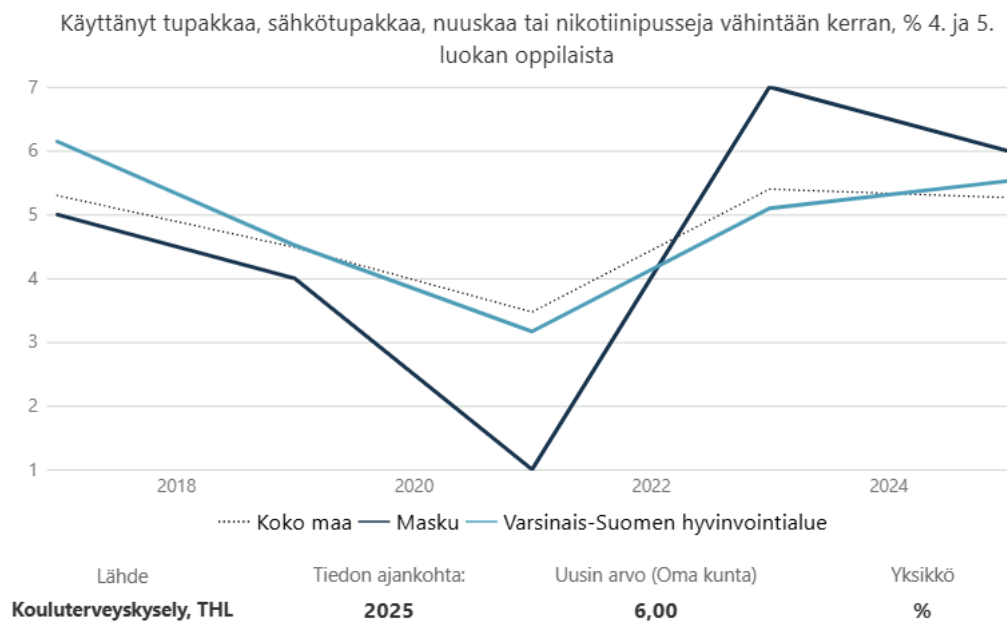

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

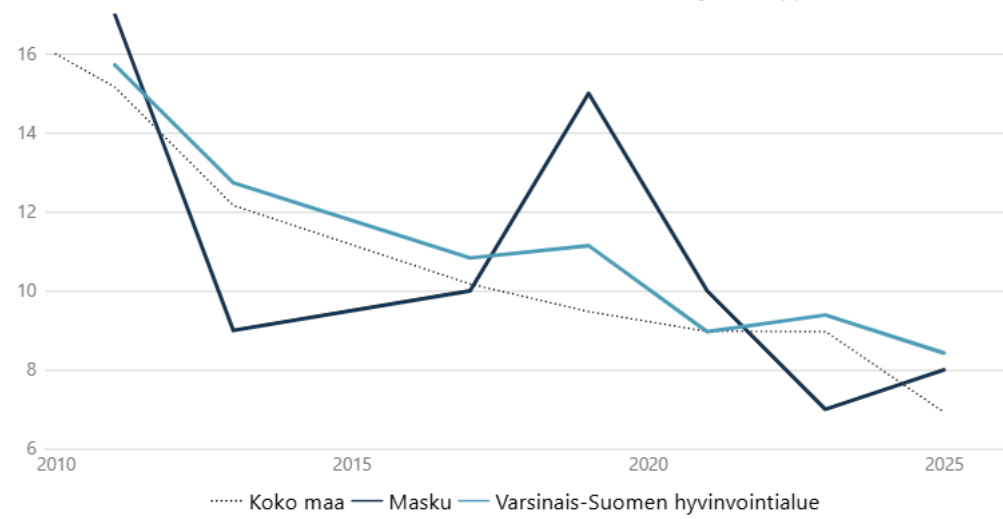
Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
30,00

Yksikkö
%

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9.lk oppilaista

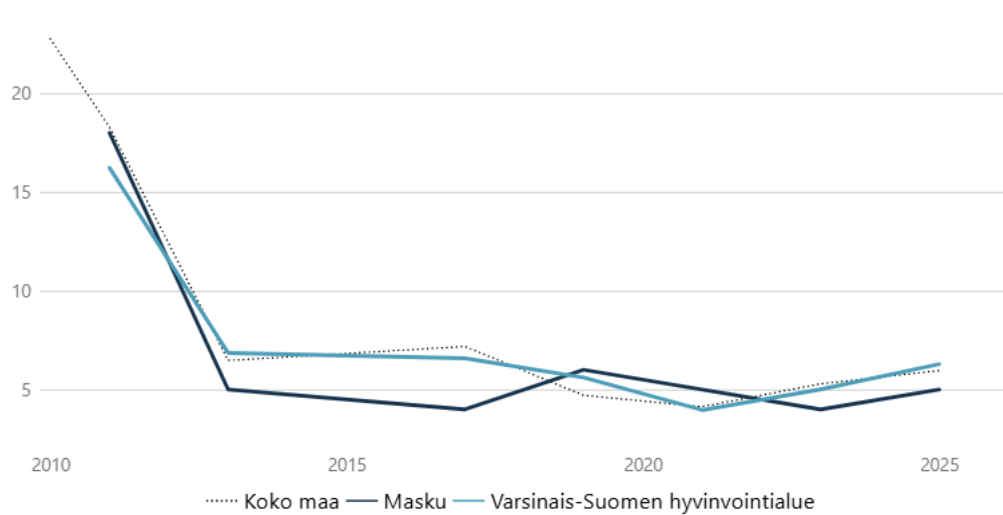
Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
8,00

Yksikkö
%

Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
5,00

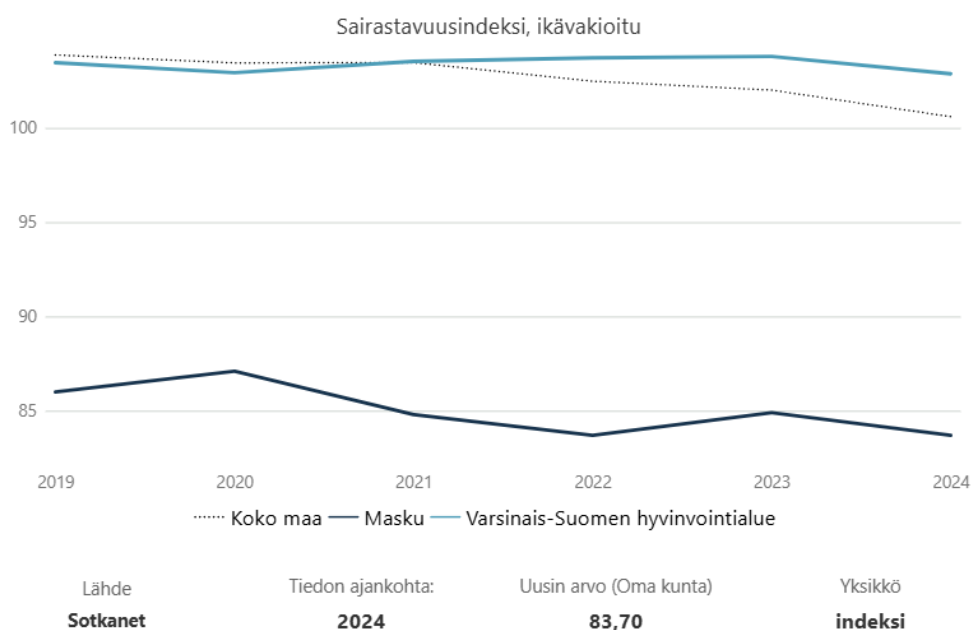
Yksikkö
%

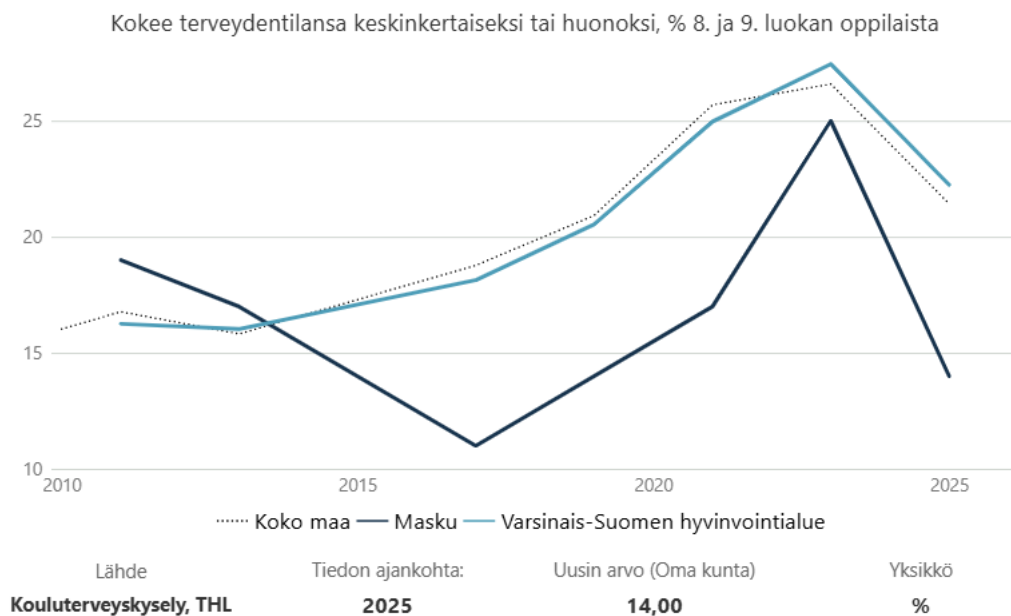
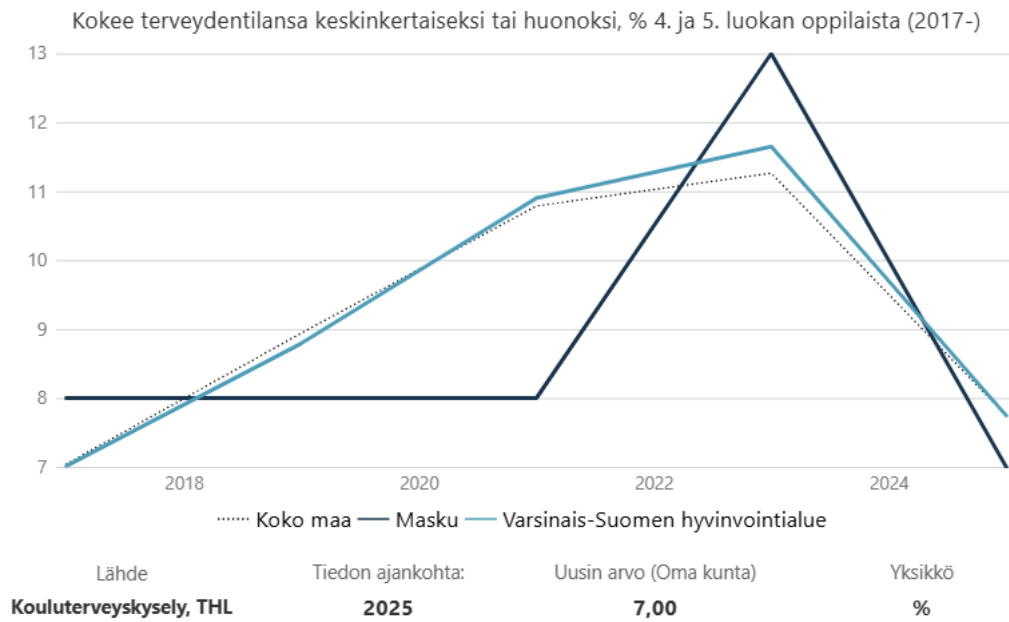
Terveydentila ja mielenterveys

Seuraavassa on kuvattu maskulaisten terveydentilaa ja mielenterveyttä kouluterveyskyselyn tulosten sekä ikävakioidun sairastavuusindeksin avulla. Kuten elintapojen, myös terveydentilan tarkastelussa luotettavaa, ikäluokan kattavaa, hyvinvointiraportoinnissa hyödynnettävää tietoa on tarjolla lähinnä maskulaisiin lapsiin ja nuoriin liittyen (kouluterveyskysely).

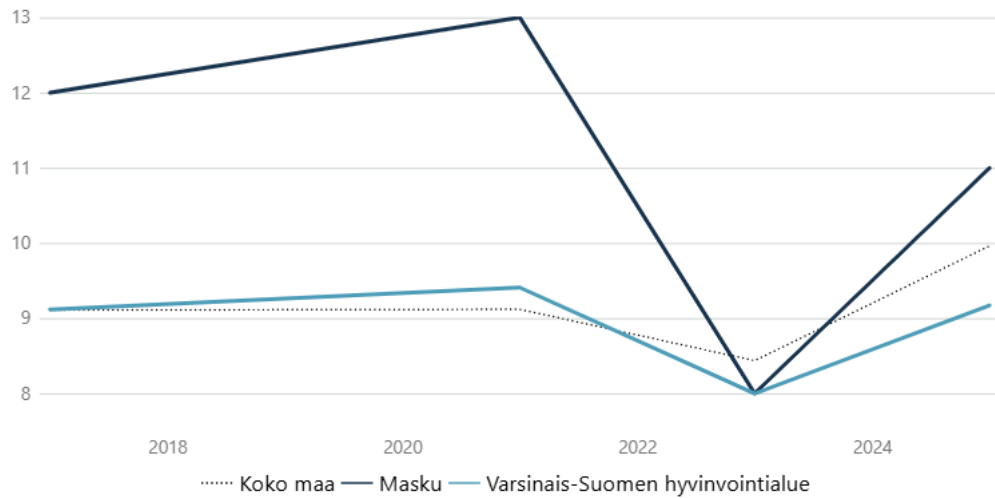
Ikävakioitu sairastavuusindeksi on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä mittari, joka kuvaa väestön sairastavuutta alueittain riippumatta alueen ikärakenteesta. Indeksiperustuu seitsemään keskeiseen sairausryhmään: syövät, seipelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden häiriöt, tapaturmat ja dementia. Koko maan keskiarvo 100,6, ja Varsinais-Suomen keskiarvo 102,88, joten Maskun viimeisin arvo 83,7 on alueen keskiarvoa parempi, ja on ollut sitä koko tarkastelukauden ajan.

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella maskulaisten **lasten ja nuorten kokemus terveydentilastaan** on kehittynyt maan ja alueen trendin mukaisesti, eli terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien oppilaiden osuus on kiitettävästi laskenut ja **vahvan positiivisen mielenterveyden kokemukset** lisääntyneet. Keskiarvoista poiketen maskulaisten nuorten **ahdistuneisuuden kokemukset** ovat viimeisimpien tulosten perusteella taittuneet hienoiseen laskuun.

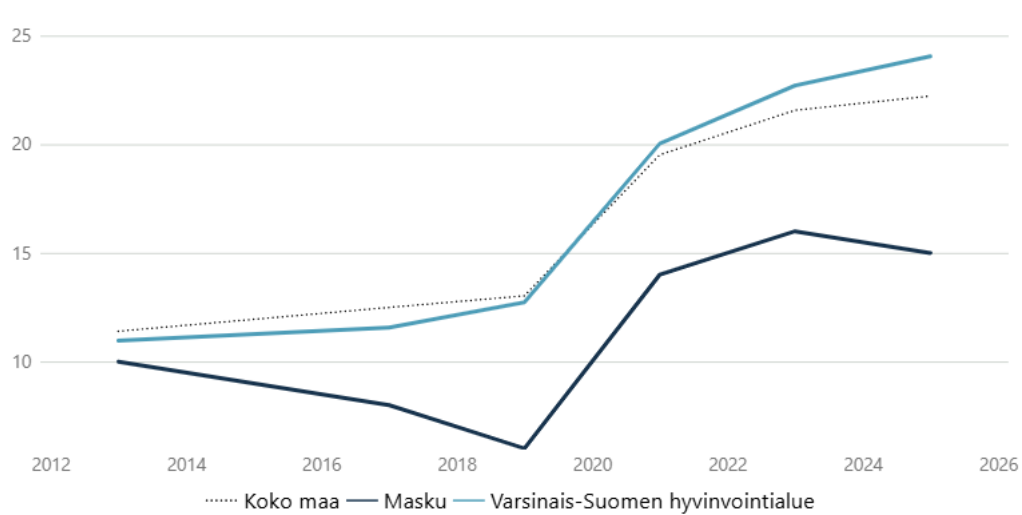

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. lk oppilaista

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2025
Uusin arvo (Oma kunta): 11,00
Yksikkö: %

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. lk oppilaista

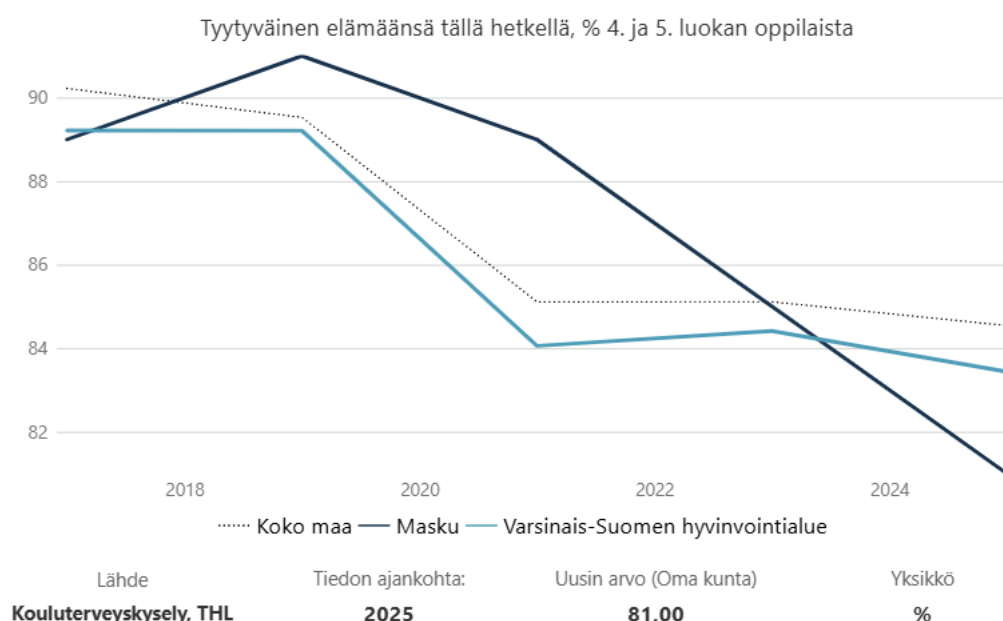
Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2025
Uusin arvo (Oma kunta): 15,00
Yksikkö: %

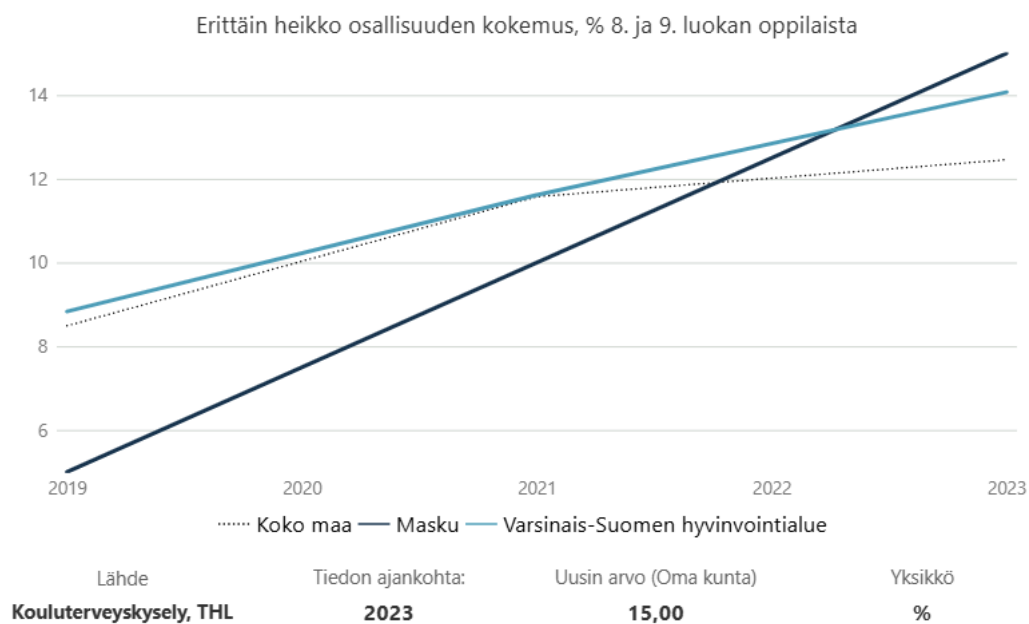
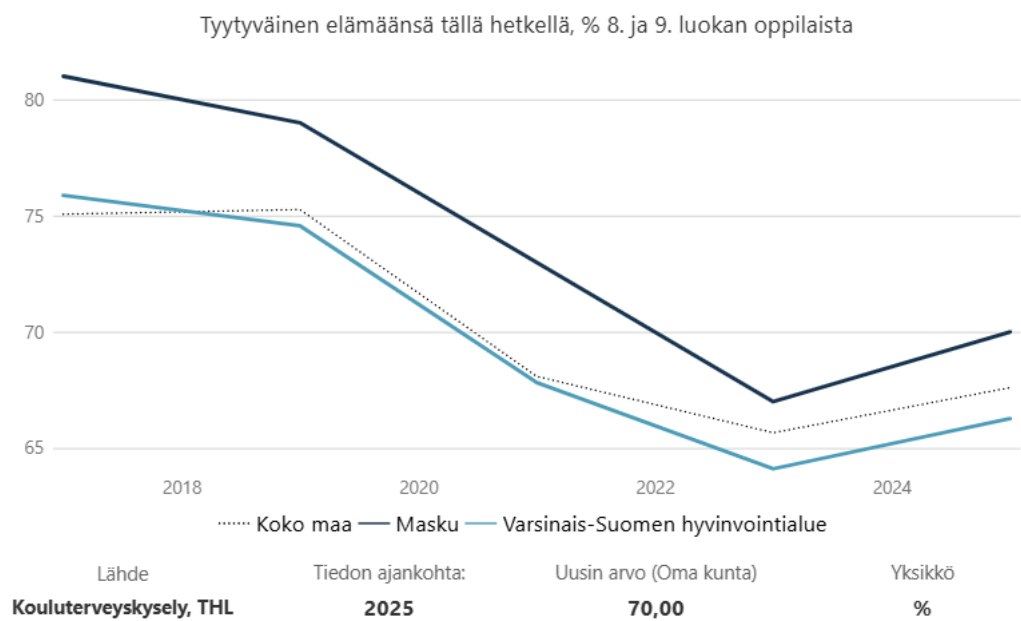
Elämänlaatu ja osallisuus

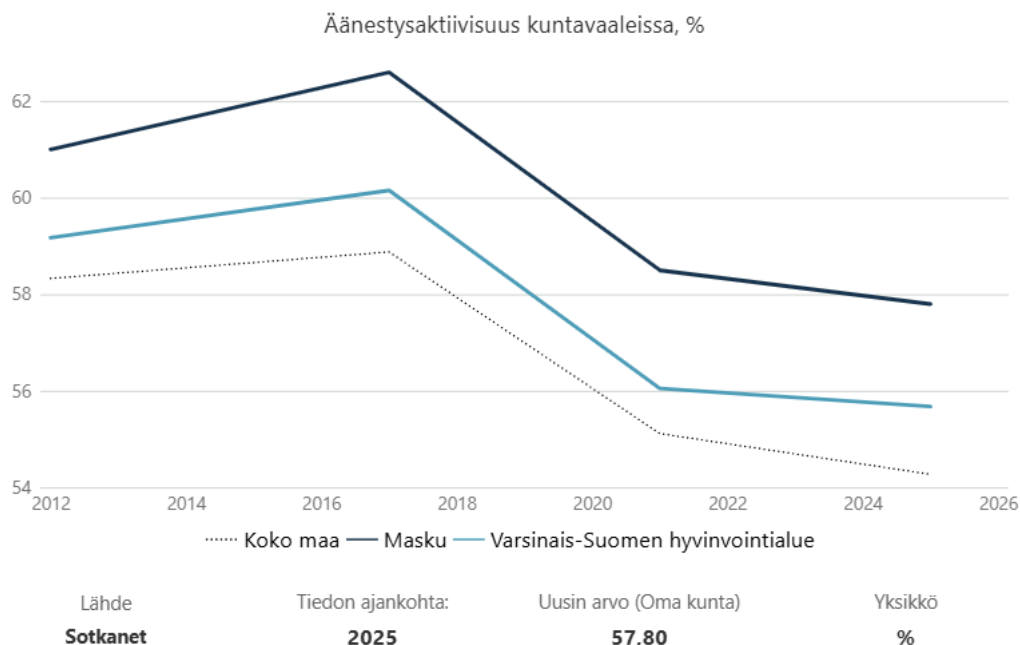
Elämänlaatua ja osallisuutta kuvaavat indikaattoritiedot keskittyvät nekin lapsiin ja nuoriin eli kouluterveyskyselyyn vastanneisiin. Nämäkin tulokset noudattelevat koko maan ja alueen huolestuttavaa suuntaa: heikko osallisuuden kokemus 8.–9.-luokkalaisilla on lisääntynyt (Maskussa noussut 15 prosenttiin) ja tyytyväisyys omaan elämään on yläkoululaisilla hieman noussut ja alakoululaisilla hieman laskenut.

Lisäksi indikaattorina ovat Maskun kunnan viimeisimmät äänestysprosentit tarkastelujaksolla; äänestysprosentti laski vuoden 2021 kuntavaaleista vuoden 2025 kuntavaaleihin 0,7 prosenttiyksikköä.

Elämänlaadun parantaminen ja ylläpitäminen sekä osallisuuden edistäminen ovat kunnan strategisestikin merkittävimpiä tehtäviä, ja niihin panostetaan Maskussakin aktiivisesti. Maskun osallisuustoimenpiteitä kuvataan myöhemmissä kappaleissa, jossa käydään läpi kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä.

Turvallisuus

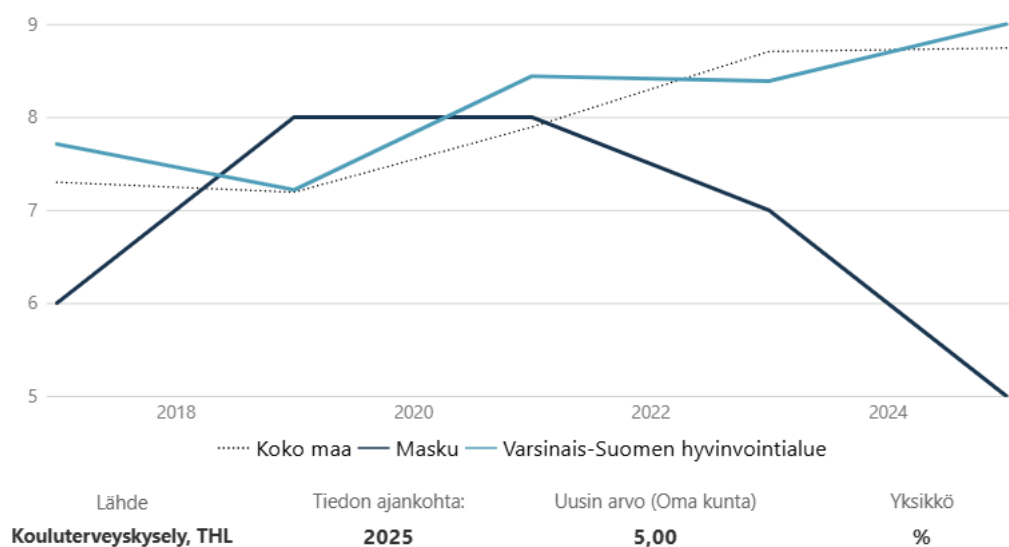
Turvallisuudentunne on tällä hetkellä vakavasti uhattuna maailmantilanteen vuoksi. Maskulaisten lasten, nuorten ja ikäihmisten osalta varsinaisista turvallisuusindikaattoreista monet kuitenkin osoittavat, että varsinaiset turvallisuustekijät ovat koko maan tai Varsinais-Suomen tasoon nähden paremmalla tasolla.

Koulukiusatuksi tulemisen kokemus on vähentynyt 4.–5. luokan oppilaiden keskuudessa, ja viimeisimpien tulosten mukaan kääntynyt laskuun myös 8.–9. luokan oppilaiden keskuudessa. Maskun tulokset ovat kuitenkin muun Varsinais-Suomen ja koko maan tuloksia selvästi alhaisemmat eli paremmat.

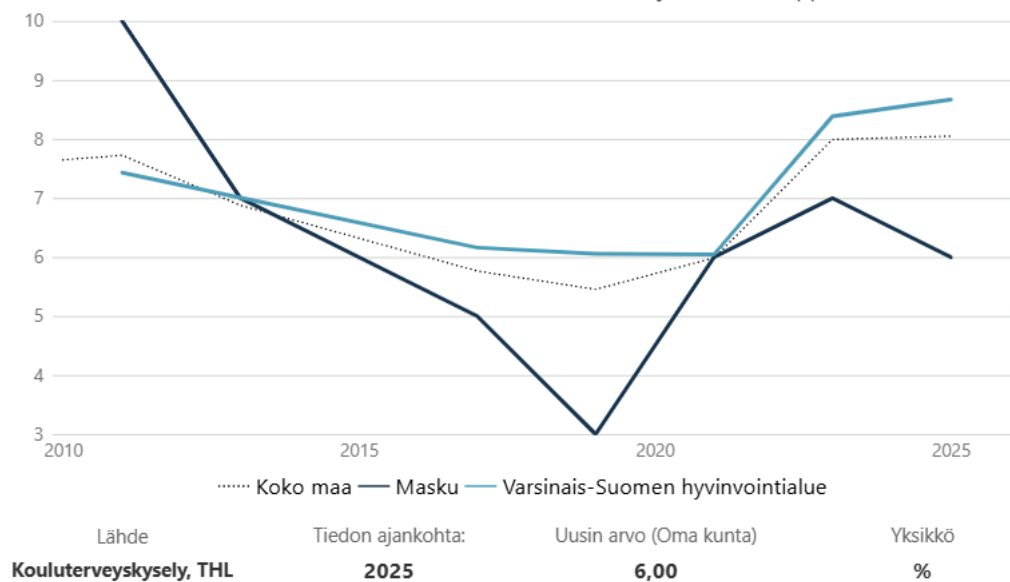
Poliisin tietoon tulleita **terveyteen kohdistuvia rikoksia** ja **omaisuusrikoksia** on tehty Maskussa selvästi vähemmän kuin muualla maassa. **kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitojaksoja 65 vuotta täyttäneillä** on niin ikään Maskussa selvästi muuta maata vähemmän.

Turvallisuusindikaattoreista erityisen suurta huolta ovat aiheuttaneet lasten ja nuorten fyysisen väkivallan kokemukset ja niiden huomattava lisääntyminen tarkastelujaksolla, mutta viimeisimpien tulosten mukaan maskulaisista lapsista ja nuorista selvästi muun maan ja Varsinais-Suomen keskiarvoja pienempi osuus on kokenut **vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa** viimeisen vuoden aikana.

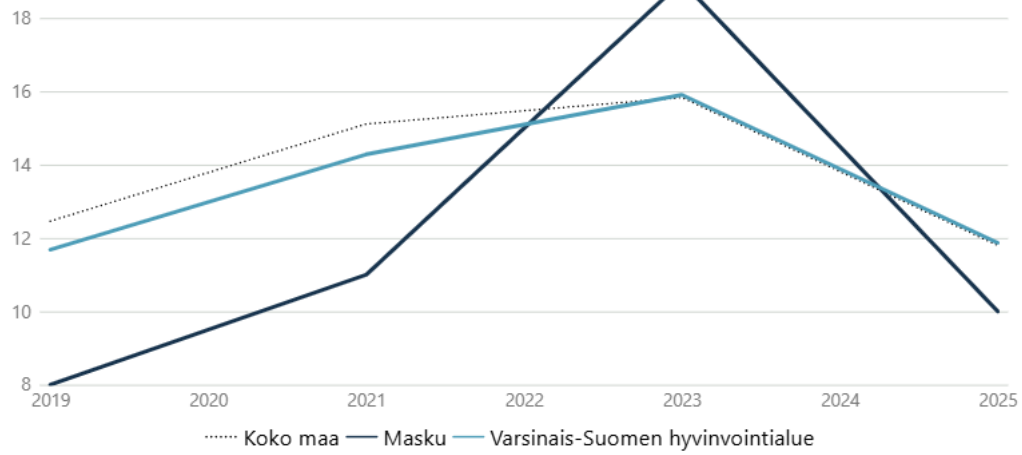
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %, 4. ja 5. luokan oppilaista

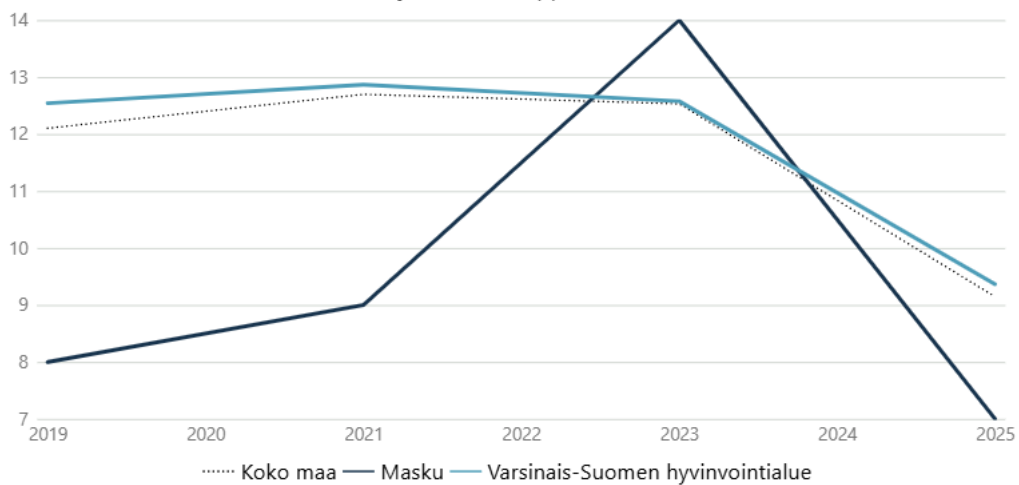
Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
10,00

Yksikkö
%

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %, 8. ja 9. luokan oppilaista

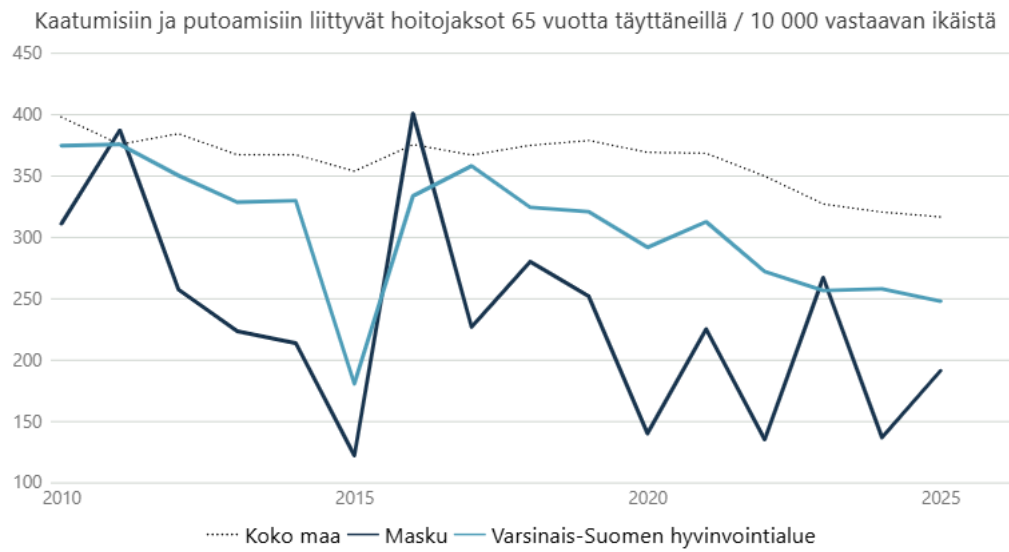

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
7,00

Yksikkö
%

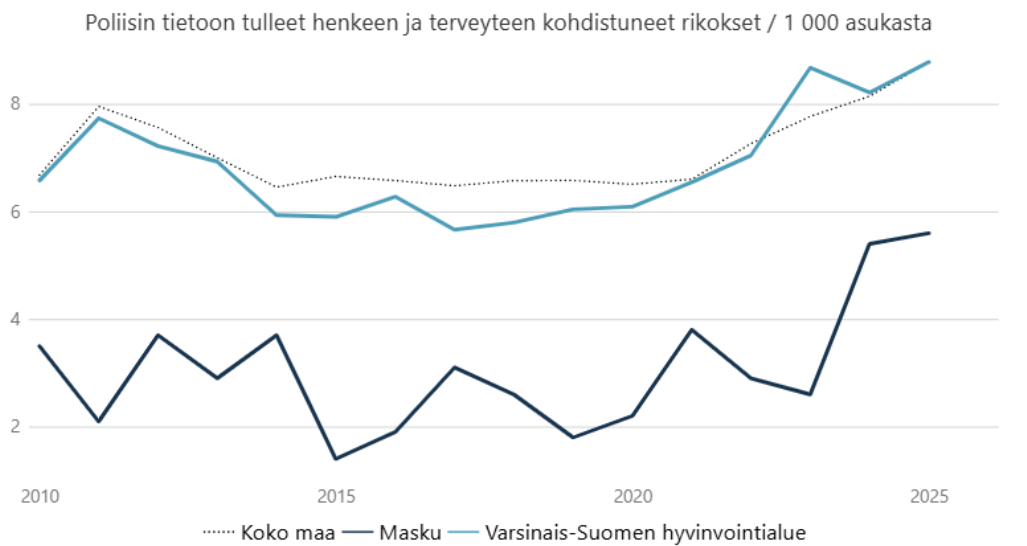

Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
191,00

Yksikkö
lkm / 10 000 yli 65-v. ..

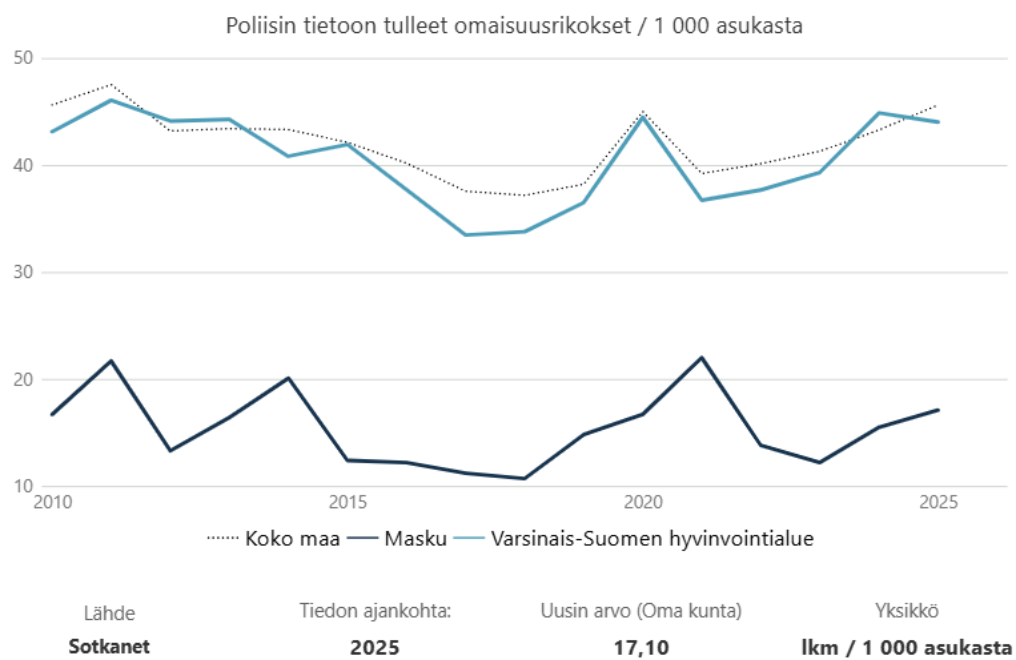

Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2025

Uusin arvo (Oma kunta)
5,60

Yksikkö
lkm / 1 000 asukasta

Hyvinvoinnin edistäminen Maskussa

Seuraavassa esitellään hyvinvoinnin edistämisen nykytilannetta Maskussa periaatteiden ja ohjauksen, päätöksenteon, hyvinvointipalveluiden sekä työryhmien ja vaikuttajatoimielinten näkökulmista.

Periaatteet ja ohjaus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä koskevan lain 6 §:n mukaan ”[k]unnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.”

Kyseisen lain mukaan ”[k]unnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä”, ja lisäksi ”[k]unnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho”. On siis selvää, että hyvinvointi ja terveys ovat kaikkien asioita, ja vaikka niistä vastaakin Maskussa hyvinvointi- ja kehityslautakunta, on hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen poikkialaista toimintaa, joka tulee huomioida kaikessa palvelutuotannossa.

Kunnan hyvinvointityö perustuu lakiin, HYTE-kertoimeen, valtakunnallisiin ja alueellisiin kyselyihin ja tiedonkeruisiin, yhteistyöhön hyvinvointialue Varhan kanssa sekä paikallisiin erityispiirteisiin ja palveluverkkokehitykseen.

Maskun HYTE-kerroin

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin, kannustin, jolla varmistetaan kuntien

aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kertoimen käyttöönoton myötä kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn mukaan.

HYTE-kerrointa määriteltäessä huomioidaan seuraavat seikat:

- Prosessi-indikaattorit, joilla mitataan nykytilaa (15 kpl) ja kuvataan sitä, min-kälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on:
 - peruskoulut (4 indikaattoria)
 - liikunta (5 indikaattoria)
 - kuntajohto (5 indikaattoria)
 - kulttuuri (1 indikaattori)
- Määräajoin päivittyvät tulosindikaattorit, joilla mitataan muutosta (6 indikaattoria)

Hyte-valtionosuutta maksetaan kunnalle määriteltävän hyte-kertoimen perusteella. Maskulla viimeisin kerroin on 0,84 koko maan vaihteluvälin ollessa 0,37-0,85 ja keskiarvon 0,63. Jokaiselle Suomen kunnalle lasketaan vuosittain oma kerroin, joka perustuu 50-prosenttisesti toimenpiteisiin ja 50-prosenttisesti tuloksiin.

Maskun hyte-raha on vuodelle 2026 kaikkiaan 246 763 euroa, mikä tarkoittaa 25,73 euroa kuntalaista kohden. Suomen ykkösellä, Vesilahdella, asukaskohtainen summa on 26,1 euroa. Vaihteluväli koko Suomessa on 11,5 eurosta 26,1 euroon, eli Maskun 25,73 on aivan Suomen kärjessä ja maakunnan paras. Varsinais-Suomesta myös Rusko ja Nousiainen ovat maakunnan TOP 10 -listalla.

Maskun hyte-kerroin osoittaa siis toisaalta sen, että maskulaiset voivat keskivertoa paremmin, ja toisaalta sen että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä on tehty suunnitelmallisesti ja poikkihallinnollisesti kattavasti. Työtä tulee jatkaa edelleen säännöllisesti, ja kiinnittää vuosittain erityishuomiota niihin tuloksiin, jotka Maskussa ovat valtakunnallista keskiarvoa heikompia, sekä panostaa edelleen niihin toimenpiteisiin, joissa Masku on pärjännyt hyvin.

Valtakunnalliset ja alueelliset tiedonkeruut

Maskussa osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin ja alueellisiin kyselyihin ja tiedonkeruisiin, jotka vaikuttavat osaltaan myös HYTE-kertoimen määräytymiseen. Merkittäviä valtakunnallisia kyselyitä ovat niin kutsutut TEAviisari-kyselyt, joilla Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kerää tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA) selvittääkseen esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. Tiedonkeruita toteutetaan seuraavasti:

Parittomat vuodet

- Kevät (huhti-kesäkuu): tietoja kerätään kuntajohdosta ja kulttuurista. Tiedot päivitetään TEAviisariin syksyllä.
- Syksy (loka-joulukuu): peruskoulujen tiedonkeruu. Tiedot päivitetään TEAviisariin keväällä.

Parilliset vuodet

- Kevät (huhti-kesäkuu): tietoja kerätään liikunnasta ja hyvinvointialueilta. Tiedot päivitetään TEAviisariin syksyllä.
- Syksy (loka-joulukuu): tietoja kerätään lukioista ja ammatillisesta perustutkintokoulutuksesta. Tiedot päivitetään TEAviisariin keväällä.

TEAviisari-tiedonkeruiden ohella Maskussa vastataan ympäri vuoden moniin muihin kertaluontoisiin tai säännöllisiin kyselyihin, joiden tuloksista raportoidaan soveltuvin osin asianomaisille toimielimille. Erittäin tärkeitä tiedonkeruita ovat muun muassa **kouluterveyskysely** ja koululaisten fyysistä toimintakykyä valaisevat **Move!**-mittaukset.

Kyselyt ovat tärkeä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työkalu, sillä ne paljastavat osittain merkittäviäkin puutteita ja parannuskohteita Maskun toimenpiteissä. Siksi kyselyitä tulee hyödyntää kunnan hyvinvointityön kehittämisessä.

Yhteistyö hyvinvointialue Varhan kanssa

Maskun hyvinvointityön tulee olla tiiviissä suhteessa hyvinvointialue Varhan hyvinvoinnin edistämistyön kanssa – lain mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kuntien että hyvinvointialueiden tehtävä, ja alueelliset hyvinvointisuunnitelmat laaditaan kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyönä. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tulee ohjata myös Maskun oman suunnittelua ja valittavia toimenpiteitä.

Paikalliset erityispiirteet ja palveluverkkokehitys valtuustokaudella 2021–2025

Maskun palveluverkkoa kehitetään kuntalaisten ja kunnan erityispiirteistä käsin. Kaikessa suunnittelussa – lyhyemmän ja pidemmän aikavälin kehittämisessä ja järjestämisessä – tulee jatkuvasti huomioida vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen.

Perustyrvakuntayhtymä Akselin toiminnan päätyttyä ja hyvinvointialue Varhan aloitettua toimintansa jatkettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitua

vielä Akseli-kuntien eli Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteistyönä. Tästä tiiviistä yhteistyötä siirryttiin kuitenkin kohti kuntakohtaisempaa ajattelua.

Hyvinvointilautakunnan kokous 8.12.2022, 56 §:

”Hyte-työtä on tehty viimeisten vuosien ajan kolmen kunnan - Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten - tiiviinä yhteistyönä. Toimiva, hyvähenkinen yhteistyö puolustaa paikkaansa myös Akselin toiminnan päätyttyä, mutta työskentelyn painopisteet tulevat muuttumaan. Jatkossa Maskussakin on pureuduttava entistä päämäärätietoisemmin paikallisiin ilmiöihin ja laadittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelma, joka pohjautuu Maskun strategiaan, ja jota toteutetaan maskulaisessa päätöksenteossa asetettujen reunaehtojen ja oman kunnan toimintaympäristön luomien mahdollisuuksien puitteissa. Näin hyte-työllä pystytään tukemaan päätöksentekoa, vaikutusten arviointia ja tavoittavien palveluiden järjestämistä.”

Vuosien 2023–2026 aikana hyte-työtä on koordinoitu niin Maskussa paikallisesti kuin hyvässä yhteistyössä naapureidenkin kanssa (mm. ehkäisevän päihdetyön ohjausryhmä, nuorisolain mukainen monialainen verkosto).

Kuva: Lemunranta, Masku

Päätöksenteko

Toimielimet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä on vastannut 1.6.2025 alkaen hyvinvointi- ja kehityslautakunta, ja aiemmin siitä vastasi hyvinvointilautakunta. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työ on kuitenkin kauttaaltaan poik-kihallinnollista työtä, ja sitä tehdään luonnollisesti myös muita kunnan palveluita koskevissa lautakunnissa, eli 1.6.2025 alkaen kasvun ja oppimisen lautakunnassa sekä teknisessä lautakunnassa.

Uuden hyvinvointi- ja kehityslautakunnan aloitettua toimintansa tulee hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä Maskussa kehittää edelleen. Valmisteilla on uuden vaikuttavan hyvinvointiryhmän perustaminen. Ryhmän toimintaan tulee osallistaa kattavasti niin Maskun vaikuttajatoimielimiä kuin paikallisia yhdistyksiä ja yrityksiäkin.

Talousarviot ja strategiatyö

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lain 6 §:n mukaan ”[k]unnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksentossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin”.

Talousarvioon kirjataan vuosittain kunnan strategiaan pohjautuvat toiminnalliset tavoitteet, joista merkittävä osa liittyy terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on osa Maskun strategiaa, ja vuonna 2026 käyttöön otetussa uudessa strategiassa sen osuus on huomioitu vielä täsmällisemmin ja mittarit määritelty siten, että niihin on helppo nojata perustoiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja raportoinnissa.

Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Laaja hyvinvointikertomus perustuu paikallisiin, valtuustokaudella 2021–2025 maskulaisten hyvinvoinnissa tapahtuneisiin muutoksiin ja korostuneisiin ilmiöihin. Laaja hyvinvointisuunnitelma perustuu osallistavissa kuntalaisilloissa esiin nousseisiin kehittämiskohteisiin, perusteelliseen viranhaltijavalmisteluun ja kunnan strategiasta johdettuihin hyvinvoinnin edistämisen painopisteisiin.

Hyvinvointipalvelut 2021–2025

Maskun aiemman, valtuustokaudella 2021–2025 laaditun strategian mukaan kunnassa on ”monipuoliset ja laadukkaat kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalvelut, joita kuntalaiset käyttävät mielellään”. Lisäksi ”kunta luo asukkaille mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon ja kehittää omaa elinympäristöään” sekä ”edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia aktiivisesti osana hyvinvointialuetta”. Maskussa ”kannustetaan ja innostetaan kuntalaisia harrastamaan”. Seuraavassa on kuvattu **Maskun hyvinvointipalveluiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä valtuustokaudella 2021–2025**.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Valtuustokaudella 2021–2025 laadittiin ja käynnistettiin Maskun ensimmäinen kulttuurikasvatusohjelma, jonka osana toteutetaan myös kirjastoyhteistyötä päiväkotien ja koulujen kanssa – maskulainen lukemisedistämistyö on jo aiemmin noteerattu Varsinais-Suomen alueella poikkeuksellisen aktiivisena. Kulttuurikasvatusohjelmalla maskulaisiin kouluihin ja varhaiskasvatukseen viedään kulttuurielämyksiä ja lukutaitosisältöjä ympäri vuoden.

Maskun kulttuurikasvatusohjelman tavoitteet:

Maskun kulttuurikasvatusohjelma...

- esittelee monipuolisesti erilaisia taiteenlajeja
- varmistaa yhdenvertaisuuden toteutumisen säännöllisellä, kaikki maskulaiset lapset ja nuoret tavoittavalla toiminnalla
- tuo kouluihin ja varhaiskasvatukseen iloa ja elämyksiä
- synnyttää kohtaamisia taiteen ammattilaisten ja taiteen kanssa
- mahdollistaa monipuolisten ja laadukkaiden kulttuurisisältöjen tuomisen osaksi opetusta ja kasvatusta
- edistää ryhmäytymistä ja opettaa lapsille ja nuorille uusia ilmaisu- ja vuorovaikutustapoja
- tunnetaan Maskussa ja siihen osallistuminen on helppoa ja mielekästä
- elää ajassa ja sen sisältöjä kehitetään yhdessä

Ohjelman pilotoinnin jälkeen luetellut tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin, ja maskulaiset lapset ja nuoret ovat muun muassa käyneet kirjastossa, osallistuneet tiedonhaun opetukseen, kisaileet kirjastoteemaisessa pakopelissä, kuulleet konsertteja omalla koulullaan, käyneet museoissa, osallistuneet tanssityöpajaan ja tutustuneet omaan lähiympäristöönsä ja Maskun kulttuurihistoriaan. Kulttuurikasvatusohjelman onnistumisesta kuuluu kiitos myös Maskun seurakunnalle ja maskulaisille yhdistyksille, erityisesti Masku-Seuralle ja Lemun Kempeille.

Maskun kirjastoissa on järjestetty valtuustokauden aikana erittäin aktiivisesti tapahtumia ja opastuksia koululaisille. Esimerkkivuonna 2024 koululaisryhmiä kävi tutustumassa ja oppimassa kaikkiaan **181 (yhteensä 3 541 osallistujaa)**, ja kirjastoissa järjestettiin vuoden aikana yhteensä **241** kaikille avointa tapahtumaa, joissa kävijöitä oli kaikkiaan **4 538**.

Valtuustokauden aikana Lemun kirjastossa toteutettiin **toiminnallinen uudistus**, jonka myötä rakennus toimii jatkossa kirjasto-, nuoriso- ja yhdistystalona, ja kuntalaiset ovat ottaneet uudistuksen hyvin vastaan. Eläkeläiset pelaavat biljardia arkiaamuisin ja kahtena iltana viikossa nuoriso kokoontuu Lemun monitoimitaloon ohjattuun nuorisotilatoimintaan, muina iltoina itsenäisemmin.

Ikäihmisten kulttuuripalveluita on toteutettu valtuustokaudella aktiivisesti yhteistyössä asiantuntijatahona toimivan vanhusneuvoston kanssa – kulttuuria on viety palvelukeskuksiin ja järjestetty lukuisia kaikille avoimia konsertteja, markkinoita ja muita tapahtumia. **Kirjakassipalvelulla** tavoitettiin kotona asuvia ikäihmiä.

Maskun kunnan ainoana toimijana tai yhdessä yhteistyötahojen kuten yhdistysten ja seurakunnan kanssa järjestämien kulttuuritapahtumien määrä oli esimerkkivuoden 2024 aikana kaikkiaan **76**, ja niissä oli osallistujia kaikkiaan **17 692**. Näyttelyitä Maskun kirjastoissa ja museolla järjestettiin vuoden aikana yhteensä **26**.

Liikuntapalvelut

Valtuustokaudella, hyvinvointialue Varhan toiminnan käynnistyttyä, on aktiivisesti kehitetty Maskun kunnan ja hyvinvointialue Varhan yhteistyötä terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien ohjautumiseksi liikuntapalveluiden pariin, muun muassa kutsutehoharjoitteluryhmiin. Valtuustokauden aikana Maskun ulkoliikuntaolosuhteet kehittyivät olennaisesti, kun Rivieralle avattiin uusi ulkokuntosali.

Vuonna 2023 käyttöön otettua Kymppikorttia on käytetty aktiivisesti – Kymppikortti mahdollistaa osallistumisen kunnan liikuntaryhmiin spontaanisti, sillä säännöllistä sitoutumista ei tarvita, vaan kortilla voi osallistua milloin mihinkin valitsemaansa ryhmään. Harrastamisen Suomen mallin kerhot, joista suuri osa on liikuntapainotteisia, ovat pyörineet kaikilla Maskun kouluilla, ja niihin on osallistuttu hyvin aktiivisesti.

Maskun liikuntaryhmät, -leirit, -retket ja -tapahtumat keräsivät esimerkkivuonna 2024 hyvin väkeä: käyntejä oli kaikkiaan **15 147**.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden toiminnassa tapahtui muutoksia valtuustokauden 2021–2025 aikana, kun sekä Lemun nuorisotila että Kanta-Maskun nuorisotila muuttivat uusiin tiloihin: Lemussa siirryttiin kirjastoon (nykyinen kirjasto-, nuoriso- ja yhdistystalo) ja Kanta-Maskussa Wanhaan kunnantaloon eli Hallintotielle kehitettävään yhdistystaloon. Muutot sujuivat hyvin, ja nuoret ovat löytäneet tilat hyvin. Lisäksi nuorisopalveluissa kehitettiin valtuustokauden aikana liikkuvaa nuorisotyötä osana perustoimintaa sekä tilastointia, kun kunnallisen nuorisotyön tilastointijärjestelmä NuoDo otettiin käyttöön aiempaa laajemmin.

Maskun kunnan nuorisolle järjestetyissä tapahtumissa, nuorisotilailloissa, leireillä, retkillä ja Harrastamisen Suomen mallin kerhokokouksissa käytiin esimerkiksi vuoden 2024 aikana yhteensä **12 293** kertaa.

Järjestötyö ja asukasillat

Maskun järjestötyö vakiintui ja aktivoitui entisestään valtuustokauden 2021–2025 aikana. Maskussa yhdistysyhteistyötä tehdään paitsi kunnan toiminta-avustuksia jakamalla, myös tukemalla kunnan viestintää ja toimintaa yhteisillä viestintätoiminteilla, yhteistapahtumilla ja yhteisillä kokoontumisilla.

Yhdistysiltoja on järjestetty vuodesta 2023 alkaen n. 6 kertaa vuodessa, ja paikalliset yhdistykset eri puolilta Maskua ovat osallistuneet aktiivisesti yhdistysiltoihin (kymmeniä osallistujia jokaisella kerralla). Yhdistysilloissa kuullaan yhdistysten kuulumisista ja ajankohtaisista projekteista, ja käydään läpi kunnassa valmistelussa olevia asioita sekä viestintäaikatauluja.

Muita asukasilloja järjestettiin valtuustokauden aikana valmistelussa oleviin asioihin liittyen – asukkaiden ajatusten ja näkemysten kuulemiseksi ja huomioon ottamiseksi. Keskusteluiltoja järjestettiin erityisesti kiinteistöstrategiaan ja sopeuttamisohjelmaan liittyen paikallisille yhdistyksille ja muille kiinnostuneille (uuden yhdistystalon valmistelu, kudontaillat, Wanhan Oskarin muutto) sekä maskulaisille urheiluseuroille ja yleisemmin kuntalaisille.

Yhteisten tapahtumien osalta valtuustokaudella on järjestetty vuosittain muun muassa elokuinen Maskun päivä ja syyskuiset Lemust' leippä -markkinat sekä suuret, kolmen kunnan (Maskun, Mynämäki, Nousiainen) yhteisiin harrastus- ja hyvinvointimessuihin. Maskun kyläyhdistysten yhteistyöryhmä **Kylästyneet** kehitti (kunnan ja Varsinais-Suomen Kylät ry:n avulla) muun muassa suosittua Kyliinvaellustapahtumaa, jolla tutustutaan Maskun kyliin.

Yhdistysten viestintää kehitettiin valtuustokauden aikana oleellisesti muun muassa siten, että kaikkiin kunnan tapahtumaesitteisiin (3 kertaa vuodessa) päätettiin ottaa mukaan myös yhdistysten tapahtumat, ja kaikille avoimessa tapahtumat.masku.fi-kalenteriin avautui mahdollisuus kaikkien paikallisten yhdistysten ja yritysten tapahtumien maksuttomaan markkinointiin. Näin kaikki hyvinvointia edistävä, kunnan alueella tapahtuva kaikille avoin toiminta on kuntalaisten tutustuttavissa ja hyödynnettävissä.

Hankkeet

Valtuustokaudella 2021–2025 hyvinvointipalveluissa viimeisteltiin, käynnistettiin tai toteutettiin muun muassa seuraavat valtionavusteiset hankkeet:

- Harrastamisen Maskun malli lukuvuosittain
- Kuperkeikkoja ja kyläliikuntaa -liikuntahanke
- Move!-hankkeet (kouluarjen liikunnallisuuden lisääminen)
- Nuorisotilojen kehittämishanke
- Nuorisotilojen osallistamishanke
- Kesäleirihankkeet (valtionavustus kesäleirien toteuttamiseen)
- Liikuntaneuvontahanke
- Kirjastojen kehittämishankkeet (mm. Polkaise ulos kirjastosta, Kansalaisesta digikansalaiseksi)
- Akseli-pyöräreitistöhanke

Työryhmät ja vaikuttajatoimielimet

Hyvinvointialue Varhan toiminnan käynnistyttyä alueelliset työryhmät antavat paikalliselle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi erittäin tärkeän selkänojan – verkostoissa opitaan ja kehitetään yhdessä. Maskun vaikuttajatoimielimet puolestaan ovat erittäin tärkeässä roolissa paikallisten erityispiirteiden ja kokemusasiantuntijuuden esiin nostamisessa.

Varhan ja kuntien yhteiset ryhmät

Masku on mukana Varhan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmissä sekä alueellisissa ryhmissä, joissa on edustus hyvinvointialueelta. Ryhmissä valmistellaan alueellisia suunnitelmia ja toimenpiteitä. Näitä ryhmiä ovat muun muassa

- **Hyte-neuvottelut:** Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut eli hyte-neuvottelut ovat hyvinvointialueen, kuntien ja muiden hyte-toimijoiden välisiä neuvotteluja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä alueella. Neuvottelut on lain mukaan pidettävä vähintään kerran vuodessa. Hyte-neuvotteluissa neuvotellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä, seurannasta, toimintamalleista ja tiedonkulusta. Hyvinvointialue kutsuu neuvottelut koolle. Masku on osallistunut osaltaan neuvotteluihin.
- **Hyte-koordinaattoriverkosto** (kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaavat henkilöt ja Varhan asiantuntijoita)
- **Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä**
- Muu **lasten, nuorten ja perheiden palveluihin** liittyvä Varhan ja kuntien välinen yhteistyö
- **Mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn kuntayhdyshenkilöverkosto**
- Perusturvakuntayhtymä Akselin perintönä jatkava Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteinen sisote- eli **sivistys- ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ryhmä**, jossa on edustus kuntien opetuspalveluista ja hyvinvoinnin edistämisen puolelta sekä Varhan asiantuntijoita
- **Kulttuurihyvinvoinnin** työryhmä

Liikenneturvallisuuustyöryhmä

Maskun liikenneturvallisuuustyötä koordinoidaan ja kehitetään poikkihallinnollisessa liikenneturvallisuuustyöryhmässä, jossa on edustus kunnan eri toimialoilta ja vaikuttajatoimielimistä, ELY-keskuksesta, Liikenneturvasta, pelastuslaitokselta ja poliisista. Maskun kunnan liikenneturvallisuuustyötä ohjaa valtakunnallinen tavoite: ”liikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä.” Kunnan liikenneturvallisuuustyön yksityiskohtaisemat tavoitteet ja toimenpiteet on kirjattu vuonna 2022 valmistuneeseen liikenneturvallisuuussuunnitelmaan.

KASVU-työryhmä

Vuonna 2024 perustettiin talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin tehdyn kirjauksen mukaisesti Maskun oma KASVU-työryhmä, jossa on edustus kasvun ja oppimisen palveluista (varhaiskasvatus, perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta), hyvinvointi- ja kehityspalveluista sekä nuorisovaltuustosta. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti keskustelemaan ajankohtaisista lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavista ilmiöistä oikeansuuntaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi. Ryhmän toiminta käynnistyi loppuvuodesta 2024, ja se on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi pureutua paikallisiin ilmiöihin ja alueellisten ilmiöiden paikallisiin vaikutuksiin.

Alueelliset verkostot ja asiantuntijaryhmät

Varsinais-Suomen alueella toimii useita hyvinvoinnin edistämiseen kiinnittyviä asiantuntijaryhmiä ja verkostoja, joissa Masku vaikuttaa osaltaan. Verkostojen suurimmat hyödyt ovat kustannustehokkaissa yhteishankkeissa, vertaisoppimisessa ja yhteisissä koulutuksissa.

Tällaisia ryhmiä ovat

- **Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry (LiikU):** alueellisia koulutuksia seuroille, strategiatyöskentelyä, ohjausryhmätyöskentelyä, soveltavan liikunnan asiantuntijatyöryhmä, Voimaa vanhuuteen -toiminta, liikunnan palveluketjujen kehittäminen yhteistyössä Varhan kanssa
- **Kulttuuria kunnissa -verkosto:** verkoston muodostavat Varsinais-Suomen kunnat ja Varsinais-Suomen liiton edustus; yhteistyöhankkeet (mm. OKM-rahoitteinen, kaikkien varsinaissuomalaisten kuntien yhteinen Varsinaista kulttuuria -hanke), yhteishankintakierroksien toteutus, koulutukset, vertaisoppiminen
- **Maakunnallinen nuorisotyön hallinnon verkosto:** Turku hakee vuosittain valtionavustusta maakunnalliseen koordinoituihin hankkeeseen (1 htv), jonka puitteissa toteutettiin vuonna 2024 mm. nuorten kuulemiseen liittyviä koulutuksia (Maskusta osallistuivat mm. nuorisotilaohjaajat) ja muita nuorisotyön kehittämiseen liittyviä koulutuksia ja yhteishankkeita
- **Vaski-kirjastojen johtoryhmä ja työryhmät:** Vaski-kirjastojen työryhmissä pureudutaan lukemisen edistämiseen ja laaditaan yhteisiä tavoitteita ja käytännön kirjastoarjesta hyödynnettäviä materiaaleja
- **Muut toimialakohtaiset yhteistyöverkostot**

Nuorisolain mukainen monialainen yhteistyöryhmä

Nuorisolain 9 §:ssä kuvataan monialaista yhteistyötä, jota paikallisten viranomaisten tulee tehdä kootakseen tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista ja arvioidakseen niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi ja edistääkseen nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta ja edistääkseen yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Lain edellyttämä ohjaus- tai palveluverkosto tai vastaava yhteistyöelin on vuonna 2024 muodostettu Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Naantalin, Ruskon ja Raision yhteistyönä. Tällainen Turun seudun läntisten kuntien yhteistyö verkoston muodostamisessa edesauttaa sitä, että muista yhteistyötahoista (mm. poliisi, sosiaalipalvelut) on mahdollista saada edustus palveluverkoston tapaamisiin; esimerkiksi poliisi ei ehdi kaikkiin kuntiin keskustelemaan ajankohtaisista ilmiöistä, mutta kuuden kunnan yhteisiin säännöllisiin verkostotapaamisiin on mahdollista osallistua.

Verkoston toiminta kehittyy jatkuvasti ja saa monipuolisempia muotoja. Jo nyt on kuitenkin löydetty tuloksekkaita, konkreettisia toimintatapoja erityisesti nuorisotyön ammattilaisten osaamisen lisäämiseen ja ajankohtaisiin ilmiöihin puuttumiseen moniammatillisella yhteistyöllä.

Nuorisovaltuusto

Maskussa on ollut nuorisovaltuustotoimintaa vuodesta 2018 lähtien. Nuorisovaltuuston tarkoituksena on muun muassa edistää ja kehittää nuorten asemaa kunnassa, edustaa nuoria päätöksenteossa ja saada nuoret kiinnostumaan yhteiskunnallisista ja paikallisista asioista. Nuorisovaltuusto valitaan vaaleilla kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Esimerkkivuonna 2024 Maskun nuorisovaltuusto kokousti yhteensä 10 kertaa, kouluttautui, teki yhteistyötä seurakunnassa nuorten vaikuttajaryhmän kanssa, järjesti lukuisia tapahtumia ja osallistui aktiivisesti kunnan järjestämiin tapahtumiin sekä toteutti kiusaamiskyselyn Maskun Hemmingin yläkoulun oppilaille – kyselyä käsiteltiin sekä hyvinvointi- että varhaiskasvatus- ja opetuslautakunnassa. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuivat aktiivisesti kunnanhallituksen ja lautakuntien kokouksiin.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto toimii Maskun kunnan ja paikallisten eläkeläisjärjestöjen, Maskun Vanhustentuki ry:n, sotaveteraanien, SPR:n ja seurakunnan yhteistyöelimenä. Neuvostossa on jäsenenä em. tahojen edustajia ja luottamushenkilöitä.

Vanhusneuvoston tehtävänä on kehittää ikäihmisten palveluja tekemällä aloitteita, käsitellä valmisteilla olevia asioita, keskustella päätöksistä sekä antaa lausuntoja ikääntyneiden asioita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Vanhusneuvoston tehtävänä on osallistua ikäihmisten palvelujen suunnitteluun ja vaikuttaa ikääntyneiden tarvitsemien palvelujen sekä elinympäristön kehittämiseen. Vanhusneuvosto seuraa ikääntyneille suunnattujen palvelujen laatua, laajuutta, kohdentumista ja vaikuttavuutta sekä ikääntyneiden kokemuksia näistä.

Vanhusneuvosto on kokoontunut aktiivisesti koko valtuustokauden ajan, ja ottanut kantaa muun muassa joukkoliikenteeseen ja osallistunut useisiin Maskun kunnan tapahtumiin ja ikäihmisten kulttuuripalveluiden suunnitteluun sekä järjestänyt yhdessä vammaisneuvoston kanssa teemailtoja.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto on vammaisyhdistysten, viranomaisten ja päätöksentekijöiden yhteistyöfoorumi kunnassa. Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallitus asettaa vammaisneuvoston ja huolehtii sen toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvosto vaikuttaa eri hallinnonaloilla tehtävään toiminnan suunnitteluun, päätöksentekoon ja seurantaan niissä asioissa, joilla on merkitystä vammaisille henkilöille. Maskun vammaisneuvostolla on paikallaolo- ja puheoikeus Maskun kunnanhallituksessa, kunnanvaltuustossa, hyvinvointilautakunnassa ja teknisessä lautakunnassa.

Perusturvakuntayhtymä Akselin toiminnan päätyttyä hyvinvointialueuudistuksen myötä päätettiin Maskussa perustaa oma vammaisneuvosto, joka aloitti toimintansa vuonna 2023. Maskun oma vammaisneuvosto on kokoontunut toimintavuosiin aktiivisesti ja kutsunut kokouksiinsa viranhaltijoita kuultavaksi ja ottanut kantaa erityisesti soveltavan liikunnan olosuhteisiin, kunnan tilojen esteettömyyteen ja viestinnän saavutettavuuteen. Vammaisneuvosto oli mukana liikunnallisen elämäntavan edistämiseen keskittyvässä valtionavusteisessa hankkeessa, jonka puitteissa järjestettiin useita esteettömyyskatselmuksia kunnan olosuhteiden ja niistä viestimisen parantamiseksi sekä suosittu soveltavan liikunnan lajikokeilupahtuma

Lapsiparlamentti

Vuonna 2024 Maskussa tehtiin päätös lapsiparlamentin perustamisesta (hyvinvointilautakunta 21.11.2024, kunnanhallitus 25.11.2024). Lapsiparlamenttitoiminnan ensisijaisena tavoitteena on maskulaisten lasten äänen tuominen kuuluville. Lapsilla on kansallisen lainsäädännön ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan oikeus vaikuttaa ja osallistua itseään koskeviin asioihin. Lapsiparlamenttitoimintaa edistää tämän oikeuden toteutumista ja vahvistaa lasten osallisuudenkokemusta sekä käsitystä päätöksenteosta ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Lapsiparlamentissa tulee voida ideoida, haaveilla ja innostua. Aikuiset huolehtivat siitä, että lasten ajatukset etenevät sopivalla tavalla kunnan päätöksentekoon. Aikuiset huolehtivat myös siitä, että lapsiparlamentin keskusteluun tuodaan ajankohtaisia asioita, jotta lapsiparlamentilla on aito vaikuttamismahdollisuus ja riittävän tiivis yhteys kunnan päätöksentekoon. Ensimmäisen kerran uusi lapsiparlamentti kokoontui lukuvuonna 2025–2026, kaikkiaan viisi kertaa, ja piti menestyksekkään kyselytunnin Maskun kunnanvaltuustolle.

Nostoja valtuustokaudella 2021–2025 käynnistetyistä hyvinvointityöistä

- Liikuntapaikkaselvityksen käynnistäminen
- Useita kuntalaisiltoja ajankohtaisista teemoista
- Yhdistysiltatoiminnan aloittaminen (kokoontuminen n. 6 kertaa vuodessa)
- Päätös Maskun lapsiparlamentin perustamisesta
- Maskun oman vammaisneuvoston perustaminen
- Hyvinvoinnin edistämisen aloittaminen järjestelmällisesti kunnan omana toimintana (aiemman Akseli-kuntien yhteistyön sijaan)
- Päätös kunnan uuden, saavutettavamman verkkosivuston laatimisesta (uusi sivusto otettiin käyttöön joulukuussa 2025)
- Tilavarausjärjestelmän käyttöönotto
- tapahtumat.masku.fi-kalenterin vakiinnuttaminen yhdistysten ja yritysten maksuttomana tapahtumaviestintäkanavana
- Liikkuvan nuorisotyön aloittaminen
- Nuorisotilakuljetusten aloittaminen Askaisista ja Lemusta perjantai-iltaisain
- Yläkoulujen koulunuorisotyön vakiinnuttaminen hankkeen jälkeen
- Nuorisolain mukaisen monialaisen yhteistyöverkoston perustaminen yhteistyössä muiden läntisten kuntien kanssa
- Maskun pääkirjaston ja Lemun kirjaston toiminnalliset uudistukset
- Kulttuurikasvatusohjelman laatiminen ja käynnistäminen
- Masku-konserttisarjan perustaminen yhdessä seurakunnan kanssa: laadukkaita, monipuolisia konsertteja ympäri Maskua ympäri vuoden vähintään kerran kuukaudessa, kesällä useammin
- Masku 790 -juhlavuosi ja Maskutalon 100-vuotisjuhlavuosi yhdessä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa, Maskun päivän markkinoiden vakiinnuttaminen elokuulle
- Useat hyvinvoinnin edistämisen hankkeet (liikunta, kirjastot, nuorisotyö)
- Yhdistysavustusten päivittäminen: ohjeiden ja periaatteiden täsmentäminen, viestintätoimenpiteiden nostaminen osaksi avustushakua ja päihitteettömyyden edellyttäminen avustusta saavilta urheiluseuroilta, projektiavustuksen perustaminen
- Poikkihallinnollisen KASVU-työryhmän perustaminen lasten ja nuorten keskuudessa ajankohtaisiin ilmiöihin pureutumiseksi

Maskun kunnan

hyvinvointi-

suunnitelma

vuosille

**2026
2029**

masku

Johdanto

Jotta hyvinvointityö on vaikuttavaa, on sen nivouduttava vahvasti muuhun paikalliseen arkitodellisuuteen ja myös alueellisiin trendeihin ja toimenpiteisiin. Maskun kunnan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 nivoutuukin maskulaisten hyvinvointia koskevien tietojen ohella toisaalta hyvinvointialue Varhan tuottamaan alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan ja toisaalta Maskun kunnan omaan, kesällä 2026 hyväksyttyyn strategiaan.

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma pohjaa alueelliseen hyvinvointitietoon ja Varhan ja kuntien työskentelyn nykytilanteeseen. Alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa on nostettu monia tärkeitä ja ajankohtaisia hyvinvoinnin edistämisen painopisteitä. Seuraavilla sivuilla on kuvattu ne alueellisen suunnitelman tavoitteet, joiden toteuttamisessa kunnilla on merkittävä rooli, ja kuvattu toimenpiteitä, joita Masku voi tehdä vuosina 2026–2029 tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maskun kunnan strategiaan on nostettu useita kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä painopisteitä ja tavoitteita. Hyvinvointisuunnitelman valmistelemiseksi Maskussa on myös pidetty kattavasti kuntalaisiltoja sekä valtuustoseminaari. Seuraavilla sivuilla on kuvattu maskulaisten hyvinvointitiedoista, kuntalaistyöpajojen keskusteluista ja Maskun strategisista tavoitteista johdettuja toimenpiteitä vuosille 2026–2029.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä, ja hyvinvointia edistetään kaikilla kunnan toimialoilla päivittäin. Hyvinvointisuunnitelma ei näin voi koskaan kattaa kaikkea, mitä kunnassa tapahtuu tai kehitetään tulevina vuosina – spontaanimmalle reagoinnille on jätettävä tilaa. On kuitenkin hyvin tärkeää seurata hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista, ja hyvinvointityön ryhdyttämiseksi perustetaankin syksyllä 2026 toimintansa aloittava hyvinvointiryhmä, joka kokoontuu vaihtuvien teemojen äärelle vaihtuvalla kokoonpanolla neljästi vuodessa.

Hyvinvointi on samanaikaisesti hyvin vakava ja hyvin iloinen asia. Tästä syystä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä viestinnällä on todella suuri painoarvo – kuntalaisten täytyy löytää hyvinvointipalveluiden pariin, ja saavutettavuus on hyvinvoinnin ja osallisuuden kulmakivi. Nykyisten ja potentiaalisten kuntalaisten on myös nähtävä, että Maskussa tapahtuu paljon, ja koettava, että kaikki pääsevät mukaan. Me tarvitsemme hyviä ja iloisia uutisia, kunnan on niitä aktiivisesti kerrottava.

Hyvinvoinnin tulee kuulua kaikille – ja näkyä kauas.

Alueelliseen hyvinvointi- suunnitelmaan pohjaavat toimenpiteet

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on laatinut yhteistyössä kuntien, sote-järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa Varsinais-Suomen hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026–2029. Suunnitelman painopisteet ovat seuraavat:

- fyysinen terveys ja elintavat
- mielen hyvinvointi ja osallisuus
- arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Alle on kuvattu alueellisen suunnitelman kuntia koskevia tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita, eli **sellaisia alueellisen suunnitelman kohtia, joissa yhdeksi vastuutahoksi on merkitty kunnat**. Lisäksi on kuvattu Maskun toimenpiteet alueellisten tavoitteiden edistämiseksi vuosina 2026–2029.

I Yhteiset tavoitteet

Tavoitteet

- Palvelujärjestelmätasoinen (kunnat, Varha) palvelutarpeiden ymmärrys ja siihen perustuva palveluiden yhteensovittaminen ja johtaminen

- Väestön aktivointi omaan terveyskäyttäytymiseensä ja hyvinvointiinsa liittyvissä asioissa

Toimenpiteet

- Varha kehittää yhteistä tietopohjaa ja kerää alueellista tietoa (mm. päihde-tilannekysely, mielen hyvinvoinnin ja väkivallan ehkäisyn kysely)
- Väestöviestintä eri teemoista Varhan ja kuntien yhteistyönä

Maskussa

- hyödynnetään Varhan tuottamaa yhteistä tietopohjaa ja kannustetaan vastaamaan Varhan tuottamiin kyselyihin
- jaetaan Varhan tuottamaa materiaalia ja osallistutaan yhteisiin kampanjoihin

II Koko väestön fyysinen terveys ja elintavat

Tavoitteet:

- Alkoholia liikaa käyttävien osuus pienenee vuoteen 2030 mennessä
- Vähennetään väestöryhmien välisiä eroja elintapoihin ja fyysiseen kuntoon liittyen

Toimenpiteet

- Ehkäisevän päihdetyön menetelmäkoulutukset
- ”Eurooppalainen ehkäisevän päihdetyön tietoperusta” -koulutus
- Ehkäisevän päihdetyön yhdyspintaverkoston toiminta: tarkistuslistojen käyttöönotto ja tuen tarjoaminen kunnille
- Pakka-toimintamallin hyödyntäminen yhteisölähtöisen ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa
- Otetaan elintavat puheeksi systemaattisesti sote-palveluissa ja kuntien liikuntaneuvonnassa
- Tiivistetään elintapoihin liittyen palveluohjausta sote-palveluista kuntien ja järjestöjen tarjoamiin palveluihin

Maskussa

- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan alueellisiin koulutuksiin
- Hyödynnetään edelleen Pakka-toimintamallia soveltuvien osien
- Kehitetään liikuntaneuvontaa ja Varha-yhteistyötä elintapaohjauksessa

- Täydennetään palvelutietovarannon tietosisältöjä siten, että Varhan elintapaohjauksesta on helppo ohjata Maskun palveluihin

III Koko väestön mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoitteet:

- Asukkailla on mahdollisuus osallistua ehkäisevän päihdetyön suunnitteluun ja toteutukseen

Toimenpiteet:

- Varsinais-Suomen päihdetilannekyselyn toteuttaminen
- Kokemusasiantuntijoiden ja vaikuttamistoimielinten hyödyntäminen ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa
- Osallistavien toimien lisääminen kunnissa mm. Pakka toiminnassa (esim. nuorten osallistaminen, asukkaiden päihdefooromit, yhteistyö vanhempien kanssa)

Maskussa

- Kannustetaan päihdetilannekyselyyn vastaamiseen
- Säännöllistetään ja konkretisoidaan Maskun paikallisen ehkäisevän päihdetyöryhmän työskentelyä ja osallistetaan kuntalaisia ja peruskoululaisten vanhempia työskentelyyn (mm. vanhempainillat)

IV Koko väestön arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Tavoitteet

- Tunnistamme lähisuhdeväkivallan, siihen liittyvän väkivaltariski ja hyödynnämme monialaista arviointia sekä kehitämme yhteistyö-, konsultaatio- ja tukirakenteita.
- Lisätään ja kehitetään yhteistyötä pelastuslaitoksen, hyvinvointialueen sote-palveluiden, kuntien, järjestöjen ja oppilaitosten välillä, jotta väkivallan ehkäisyn tilannekuva ja turvallisuustilanne alueella paranee.
- Vähentää pitkäaikaisasunnottomuutta 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Toimenpiteet

- Lisätään väestön tietoisuutta väkivallan haitoista ja avunsaannin mahdollisuuksista julkisessa mediassa ja digitaalisissa kanavissa.
- Parannetaan ammattilaisten osaamista tunnistaa ja puuttua lähisuhdeväkivaltaan tarjoamalla koulutusta puheeksi ottamisesta ja palveluista.
- Toteutetaan Varsinais-Suomen mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn yhdyspintaverkostossa sovittavia toimenpiteitä.
- Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen tähtäävän moniammatillisen, palveluintegraation pohjaavan toimintamallin kehittäminen. Toimintamallin käyttöönotto ja henkilökunnan koulutus.
- Segregaation ehkäisyn toimintamallin ja kohtuuhintaisen asumisen edellytysten kehittäminen.

Maskussa

- Jaetaan Varhan tuottamaa viestintämateriaalia.
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan puheeksi ottamisen koulutuksiin kohtaavan työn osalta (koulut, nuorisopalvelut)
- Masku osallistuu edelleen Varsinais-Suomen mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn yhdyspintaverkoston toimintaan ja toteuttaa alueellisesti sovittuja toimenpiteitä.

V Lasten, nuorten ja lapsiperheiden fyysinen terveys ja elintavat

Tavoitteet

- Nuorten nikotiinituotteiden käytön kasvu kääntyy laskuun
- Entistä harvempi lapsi ja nuori on ylipainoinen
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky paranee

Toimenpiteet

- Yhteinen tiedottaminen ja valistus nuorille, vanhemmille sekä nuorten kanssa toimiville aikuisille kuntien, järjestöjen, seurojen ja Varhan palveluissa. Tiedon lisääminen terveyshaitoista ja riippuvuudesta, ml.

rahapelaaminen. keinoina, esim. vanhempainillat, vertaisvalistus, oppilaitosvierailut.

- Alaikäisten, erityisesti yläkouluikäisten, nikotiinivieroituksen toimintamallin laatiminen ja käyttöönotto 2026–2027.
- Nikotiinituotteiden ostokokeiden toteuttaminen.
- Ruokakasvatusta ja ohjausta toteutetaan perheiden arjessa palveluissa, vanhempainilloissa, lasten ja vanhempien vertaistoiminnassa.
- Laaditaan yhtenäinen elintapaohjauksen toimintamalli.
- Vahvistetaan aikuisten osaamista elintapojen puheeksiottamiseen ja tukemiseen sekä lasten, nuorten, että vanhempien kanssa.
- Edistetään kaikkien lasten, nuorten ja vanhempien mahdollisuutta liikkumiseen ja harrastamiseen lähellä arjessa.

Maskussa

- Jaetaan Varhan tuottamaa materiaalia kunnan kanavissa
- Jatketaan Turun AMK:n sekä Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kuntien yhteisen Vinssi-hankkeen toteuttamista
- Toteutetaan nikotiinituotteiden ostokokeita
- Järjestetään vanhempainiltoja ja tietoisuuksia Maskun ehkäisevän päihdetyöryhmän sekä Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteisen ehkäisevän päihdetyön, mielen hyvinvoinnin ja väkivallan ehkäisyn ohjausryhmän yhteistyönä

VI Lasten, nuorten ja lapsiperheiden mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoitteet:

- Jokainen lasten ja nuorten kanssa toimiva aikuinen tunnistaa omat mahdollisuutensa lisätä lasten ja mielen hyvinvointia
- Kaikkien, myös haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja perheiden, mahdollisuus osallistua hyvinvointia tukevaan vapaa-ajan toimintaan lisääntyy
- Lasten ja nuorten ympärillä olevat aikuiset tukevat yhdessä ja varhain lasten ja nuorten mielen hyvinvointia sekä vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään.
- Lapset ja nuoret kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä.

Toimenpiteet

- Lisätään lasten ja nuorten parissa toimivien aikuisten osaamista kohdata ja kuulla lapsia ja nuoria sekä ohjata lapsi oikeaan palveluun tarvittaessa yhteisillä koulutuksilla.
- Hyödynnetään kulttuurihyvinvoinnin puheeksi oton mallia lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä perhekeskustoiminnassa.
- Nuori mieli urheilussa -toimintamallin käyttöönotto.
- Lisätään lasten parissa toimivien aikuisten tietoa ja mahdollisuuksia ohjata lapsia, nuoria ja perheitä maksuttomiin ja saavutettaviin taide-, kulttuuri-, liikunta- ja muihin harrastuksiin sekä vapaa-ajan toimintaan.
- Eri toiminnoissa huomioidaan yhdenvertainen mahdollisuus osallistumiseen kaikille turvallisen tilan periaatteiden mukaisesti.
- Perheitä tuetaan vanhemmuudessa lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden.
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kuntien kulttuuri- ja kirjastopalveluiden sekä lastenkulttuurin toimijoiden kanssa.
- Jatketaan Turun Kulttuurin kutsuvieras -toimintaa neuvolan perhepalveluissa ja laajennetaan toimintaa muihin kuntiin yhteistyössä kuntien kanssa.
- Kunnat järjestävät kulttuuritoimintaa opiskelun tai työelämän ulkopuolella oleville nuorille.
- Lapsia ja nuoria kuullaan kaikissa palveluissa heitä koskevissa asioissa.
- Tietoa jaetaan lapsilta ja nuorilta esiin nousseista palvelutarpeista. Lasten osallistaminen viestintään, tiedottamiseen.

Maskussa:

- Jatketaan Maskussa laaditun paikallisen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamista (kirjastot, kulttuuripalvelut)
- Tuotetaan matalan kynnyksen liikuntapalveluita ja Harrastamisen Maskun mallin kerhotoimintaa
- Osallistutaan Varhan käynnistämiin lasten, nuorten ja perheiden palveluiden sekä kuntien kulttuuri- ja kirjastopalveluiden yhteistyöhankkeisiin (yhteistyötä tehdään aktiivisesti jo pienten lasten perheiden kirjastoalmenuksessa)
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Varhan järjestämiin koulutuksiin
- Kuullaan lapsia ja nuoria aktiivisesti sekä kyselyillä että nuorisovaltuusto- ja lapsiparlamenttitoiminnassa
- Noudatetaan kirjastoihin ja nuorisotiloille laadittuja turvallisen tilan periaatteita ja viestitään niistä
- Kannustetaan seuroja Nuori mieli urheilussa -toimintamallin käyttöönottoon

VII Lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Tavoitteet

- Lapset ja nuoret kokevat olonsa turvallisiksi omassa arjessaan
- Alueen ammattilaiset tunnistavat tilanteet, joissa lapsella ja nuorella on riski joutua seksuaaliväkivallan tai muun väkivallan kokijaksi.
- Alueen ammattilaiset tunnistavat väkivallan eri muodot, sekä osaavat ottaa asian puheeksi ja tietävät miten toimia tilanteissa.

Toimenpiteet

- Lisätään ammattilaisten tietoisuutta sukupuoli-, kulttuurisensitiivisestä työotteesta. Yhteisöllisyydellä ennaltaehkäistään yksinäisyyttä ja syrjään jäämistä. Aikuiset puuttuvat epäasialliseen kohteluun ja kiusaamiseen mm. sovittelun keinoin.
- Ammattilaisille järjestetään koulutusta, (esim. Hei mul ois yks juttu) lasten ja nuorten väkivaltakokemusten tunnistamiseen. Lisätään nuorten tietoisuutta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta.
- Otetaan käyttöön yhtenäiset toimintaohjeet väkivaltatilanteiden tunnistamiseen ja puuttumiseen lasten, nuorten ja perheiden palveluissa koko Varhan alueella. Toimintaohjeiden toteutumista seurataan.

Maskussa

- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan alueellisiin koulutuksiin.
- Jaetaan Varhan tuottamaa viestintämateriaalia.

VIII Työikäisten fyysinen terveys ja elintavat

Tavoitteet

- Terveysliikuntasuositusten mukaan riittävästi liikkuvien osuus työikäisessä väestössä kasvaa vuoteen 2030 mennessä
- Lihavan työikäisen väestön osuuden kasvu pysähtyy vuoteen 2030 mennessä

- Vähentää verenkiertoelinten tautien vuoksi menetettyjä elinvuosia työikäisessä väestössä vuoteen 2030 mennessä
- Tyypin 2 diabeteksen yleisyys työikäisessä väestössä laskee vuoteen 2030 mennessä
- Päihteiden riskikäyttäjien tunnistamiseen suunniteltujen AUDIT-testien kattavuus suun terveydenhuollossa lisääntyy vuoteen 2030 mennessä
- Päihteiden riksikäyttäjille tehtyjen mini interventtioiden kattavuus perusterveydenhuollossa lisääntyy vuoteen 2030 mennessä
- Päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita käyttävän työikäisen väestön osuuden kasvu pysähtyy vuoteen 2030 mennessä
- Rahapelejä vähintään alhaisen riskin tasolla (PGSI $\geq$ 1 pistettä) pelaavan työikäisen väestön osuuden kasvu pysähtyy vuoteen 2030 mennessä

Toimenpiteet

- Varhan elintapaohjauksen toimintamallin ja palveluohjauksen kehittäminen. Elintapaohjauksen toimintamalli sisältää ravitsemus- ja liikuntaneuvonnan, unettomuuden hoidon, kulttuurihyvinvoinnin, sekä päihteiden käytön ehkäisyn.
- Koulutusten järjestäminen hoitajille elintapaohjauksesta sekä muu yhteistyö kuntien liikuntaneuvojien kanssa hoitajien osaamisen vahvistamiseksi
- Hyvinvointiopastajan käyttöönotto
- Tuesta ja palveluista tiedottaminen tupakka- ja nikotiinituotteiden riskirajat ylittävälle ja heidän läheisilleen.
- Tuesta ja palveluista tiedottaminen riskipelaajille ja heidän läheisilleen.

Maskussa

- Tuotetaan matalan kynnyksen liikuntatoimintaa
- Täydennetään palvelutietovarannon sisältöjä siten, että sote-ammattilaiset saavat riittävän tiedon Maskun tarjonnasta ja voivat ohjata maskulaisia paikallisten palveluiden pariin (liikunta, kulttuuri, muut harrastukset)
- Kehitetään liikuntaneuvontaa Maskussa (vuonna 2026 käynnissä valtionavusteinen liikuntaneuvonnan pilottihanke)
- Jaetaan Varhan tuottamaa viestintämateriaalia

IX Työikäisten mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoitteet

- Itsensä yksinäiseksi tuntevien työikäisten osuuden kasvu pysähtyy vuoteen 2030 mennessä
- Erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden työikäisten osuuden kasvu pysähtyy vuoteen 2030 mennessä

Toimenpiteet

- Matalan kynnyksen palveluiden ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen kunta- ja järjestöyhteistyönä.
- Palvelujen ja muun toiminnan järjestämiseen vaadittavien yhteisten tilojen kartoitus ja järjestäminen.
- Digitaalisten palveluiden mahdollisuuksien kartoitus ja käyttöönotto.

Maskussa

- Tuotetaan matalan kynnyksen harrastus- ja liikuntatoimintaa sekä päiväsaikaan että iltaisin
- Jaetaan Varhan tuottamaa viestintämateriaalia

X Työikäisten arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Tavoitteet

- Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden työikäisten osuuden kasvu pysähtyy vuoteen 2030 mennessä
- Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden työikäisten osuus pienenee vuoteen 2030 mennessä

Toimenpiteet

- Parannetaan ammattilaisten osaamista tunnistaa ja puuttua lähisuhdeväkivaltaan tarjoamalla koulutusta puheeksi ottamisesta ja palveluista.
- Riskitekijöiden tunnistamisen koulutusten järjestäminen ammattilaisille.
- Lisätään väestön tietoisuutta väkivallan haitoista ja avunsaannin mahdollisuuksista julkisessa mediassa ja digitaalisissa kanavissa.

- Varhan ja kuntien viestinnän sisältöjen ja yhdenmukaisuuden kehittäminen erityisesti arjen turvallisuutta koskevissa teemoissa.
- Paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelutyön kehittäminen yhteistyössä kuntien kanssa.
- Erisuuntaisten palvelupolkujen laatiminen ja kehittäminen kunta- ja järjestöyhteistyönä.

Maskussa

- Jaetaan Varhan tuottamaa viestintämateriaalia
- Osallistutaan alueellisiin koulutuksiin mahdollisuuksien mukaan
- Tuotetaan matalan kynnyksen harrastustoimintaa

XI Ikääntyneiden fyysinen terveys ja elintavat

Tavoitteet

- 65 vuotta täyttäneiden lonkkamurtumien osuus lähenee tavoitetasoa 0,4 % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Ikääntyvän väestön kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät sairaalajaksot ovat samalla tasolla kuin vuonna 2024 tai niiden määrä on vähentynyt
- Ikääntyvän väestön kokemus omasta terveydestään on koko maan tilanetta parempi
- Terveysliikuntasuosituksen mukaan liikkuvan väestön osuus on vähintään samalla tasolla kuin koko maassa tai osuus on suurempi
- Ikääntyvän väestön kyky itsestä huolehtimisessa on samaa tasoa kuin koko maassa tai parempi
- Ikääntyvien alkoholin riskikäyttäjien ja riskipelaajien osuus on samalla tasolla kuin koko maassa tai pienempi

Toimenpiteet

- Kaatumisen ehkäisyn toimintamalli on otettu käyttöön.
- Voimaa vanhuuteen -toimintamallin jalkautus osana Varhan omaa toimintaa ja kaatumisen ehkäisyn toimintamallia.
- Edistetään matalan kynnyksen liikuntaa hyödyntämällä Varhan ja kuntien tiloja.
- Pääteettömyyttä edistävä ja tukeva väestöviestintä ja neuvonta.

Maskussa

- Jatketaan tasapainoryhmien toteuttamista eri kunnanosissa.
- Jatketaan ikäihmisten tehoharjoitteluryhmien toimintaa.
- Jatketaan matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tuottamista.
- Toteutetaan yhdistysyhteistyötä ja tuetaan yhdistyksiä ikäihmisten palvelutarjonnan tuottamisessa.
- Jaetaan liukuesteitä 65 vuotta täyttäneille.
- Jaetaan Varhan tuottamaa viestintämateriaalia.

XII Ikääntyneiden mielen hyvinvointi ja osallisuus

Tavoitteet

- Yksinäisyyttä kokevan väestön osuus on samalla tasolla kuin koko maassa tai osuus on pienempi.
- Osallisuutta kokevan ikääntyvän väestön osuus on samalla tasolla kuin koko maassa tai osuus on suurempi.
- Elämänlaatunsa hyväksi kokevien osuus on samalla tasolla kuin koko maassa tai osuus on suurempi.

Toimenpiteet

- Hyvinvointiopastaja on otettu käyttöön väestön, ammattilaisten ja eri toimijoiden välisen tiedonkulun parantamiseksi (esimerkiksi liikunta-, kulttuuri- ym. hyvinvointia edistävät toiminnot ja palvelut).
- Tuetaan ikääntyvää väestöä sähköisten sosiaali- ja terveyspalvelujen käytössä.
- Edistetään ikääntyvän väestön sosiaalista kanssakäymistä (yhtenä esimerkkinä ystäväpiiri-toimintamallin pilotointi).
- Alueella on tarjolla kulttuuri-, liikunta- ja muita hyvinvointia edistäviä palveluita tai toimintaa.
- Kunnat edistävät kulttuuripalveluihin osallistamisen kynnystä huomioiden erityisesti ikääntyvä väestö.
- Lisätään väestön tietoisuutta väkivallan haitoista ja avunsaannin mahdollisuuksista julkisessa mediassa ja digitaalisissa kanavissa. * Huomioidaan väkivallan eri muodot kuten fyysinen, henkinen ja taloudellinen väkivalta, kaltoinkohtelu, lähisuhde- tai seksuaaliväkivalta.
- Alueella on yhteistyössä laadittu ikäasumisen ennakointisuunnitelmat.

Maskussa

- Jatketaan digiopastuksia kirjastoissa ja Raisio-opisto-yhteistyönä.
- Jatketaan matalan kynnyksen liikuntaharrastusten tuottamista.
- Jatketaan ikäihmisten näkökulmasta saavutettavien kulttuuripalveluiden (mm. konsertit) tuottamista yhteistyössä seurakunnan kanssa.
- Tuetaan yhdistyksiä ikäihmisten palveluiden tuottamisessa ja niihin liittyvässä viestinnässä.
- Täydennetään palvelutietovarannon tietosisältöjä, jotta sote-ammattilaisten on mahdollista ohjata Maskun palveluiden pariin.

Maskun strategiasta johdetut hyvinvointityön painopisteet

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjaa kunnan strategia. Maskun strategiaan on kirjattu useita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta hyvin olennaisia tavoitteita. Nämä tavoitteet ohjaavat osaltaan Maskun hyvinvointityötä kuluvalle valtuustokaudella eli vuosina 2026–2029.

Maskun hyvinvointisuunnitelman laatimisen pohjaksi on toteutettu kevään 2026 aikana valtuuston iltakoulu sekä osallistavat kuntalaistyöpajat seuraavilla teemoilla:

- Ehkäisevä päihdetyö, mielen hyvinvointi ja väkivallan ehkäisy
- Kulttuuri, kirjastot ja matkailu
- Yrittäjät (elinvoimatyöpaja)
- Yhdistykset (yhdistysohjelmatyöpaja)
- Liikunta ja nuoriso

Kaikki hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet on johdettu Maskun kunnan strategiasta, kuntalaisiltojen työpajatyöskentelystä, maskulaisten hyvinvointia ja terveyttä kuvaavista tiedoista ja viranhaltijavalmistelussa tunnistetuista kehittämiskohteista. Lisäksi suunnitelmasta on käyty erityisesti saavutettavuuskirjausten osalta keskustelu Maskun vammaisneuvoston kanssa elokuussa 2026.

LIKKUMINEN, LUKEMINEN, HARRASTAMINEN

Strategiassa:

**”Maskulaiset liikkuvat,
lukevat ja harrastavat
mielellään.”**

Maskussa kannustetaan aktiivisesti liikkumaan, lukemaan ja harrastamaan. Maskulaiset seurat liikuttavat tuhansia, yhdistykset kokoavat yhteen, kolme kirjastoa palvelevat kuntalaisia, kattava kulttuurikasvatusohjelma mahdollistaa elämykset ja lukutaidon kehittymisen kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa, ja Harrastamisen Maskun mallin kerhot rikastuttavat iltapäiviä. Maskussa useat matalan kynnyksen liikuntaryhmät lisäävät arjen aktiivisuutta, konsertit ja muut yleisötilaisuudet tarjoavat kulttuuria kaikille ja liikuntapaikat ja -tilat sekä kuntosalit kutsuvat omaehtoiseen liikkumiseen. Valtuustokaudella 2021–2025 päätettiin kattavan liikuntapaikkasuunnitelman laatimisesta, ja suunnitelma on päätöksenteossa syksyllä 2026, minkä jälkeen sitä ryhdytään aktiivisesti toimeenpanemaan.

Kuntalaisilloissa ja valmistelussa nostettua

Tärkeimmiksi koettuja liikunta- ja nuorisopalveluita:

- Kesäleirit ja uimakoulut
- Matalan kynnyksen liikuntaryhmät
- Ulkoliikuntapaikat, kuntosalit, liikuntasalivuorot
- Kutsuntaikäisten kuntosalietu ja ikäihmisten Ulpukka-uimahallietu

- Lasten ja nuorten liikuntaharrastukset
- Harrastamisen Maskun mallin kerhotoiminta
- Etsivä nuorisotyö ja koulunuorisotyö
- Nuorten äänen kuuluville saattaminen (mm. nuorisovaltuusto)

Parannusehdotuksia harrastamisen ja liikunnan edistämiseksi:

- Vapaaehtoisten kannustaminen ja kiittäminen kunnan toimesta
- Soveltavan liikunnan lisääminen ja soveltavan liikunnan mahdollisuuksista tiedottaminen yli kuntarajojen
- Seuragaala tai muu seurojen juhla, seurayhteistyön kehittäminen
- Seuratoimijoiden ja koulun yhteistyö liikunnallisemman kouluarjen edistämiseksi → kunta mahdollistaa seuroille pääsyn kouluihin
- Höntsävuorojen lisääminen, höntsäliikuntaan aktivoiminen
- Seuratoimijoiden velvoittaminen myös matalan kynnyksen liikuntaharrastusten tarjoajiksi avustusprosessin yhteydessä
- Työikäisten kuntosaliohjausten lisääminen ja säännöllistäminen
- Kevyenliikenteen väylien parantaminen

Tärkeimmiksi koettuja kirjasto- ja kulttuuripalveluita:

- Päiväkotij- ja kouluyhteistyö
- Kirjaston perustoiminta
- Kirjaston tilat, yhdistyksille tarjottavat tilat
- Liikuntavälineiden ja muiden esineiden lainausmahdollisuus
- Kunnan tuottamat tapahtumat
- Luontokohteet, luontotapahtumat, luontomatkailu

Parannusehdotuksia lukemisen ja kulttuuritoiminnan edistämiseksi:

- Tulevat omatoimikirjastopalvelut ja niiden turvallisuudesta ja rauhallisuudesta huolehtiminen

Liikkuminen, lukeminen ja harrastaminen valtuustokaudella 2025–2029

Liikunta ja harrastaminen

- Maskun liikuntapaikkasuunnitelman valmistuminen ja toimeenpano
- Maskun liikuntatilojen höntsävuorojen markkinoiminen ja käytäntöjen parantaminen siten, että höntsävuorot ovat kovemmassa käytössä
 - *Maskussa höntsävuorot ovat maksuttomia kaikille käyttäjille, mikäli vuoro on kaikille avoin, kunta saa markkinoida vuoroa kanavissaan ja vuorolle on ilmoittautunut vastuuhenkilö. Tavoitteena on muodostaa höntsävuorokalenteri, josta jokainen voi valita mieleisensä vuoron ja osallistua toimintaan mahdollisuuksiensa mukaan enemmän tai vähemmän säännöllisesti.*
- Talviliikuntaviestinnän parantaminen
- Liikuntapaikkojen ja -ryhmien saavutettavuustietojen parantaminen

- Harrastamisen Maskun mallin toiminnan jatkaminen kuluvalle ja seuraavalla kausilla
- Liikuntaneuvonnan kehittäminen vuoden 2025 pilotin jälkeen
- Liikunnan muiden hankkeiden toteuttaminen ja uusien valtionavustusten hakeminen hakukierrosten yhteydessä
- Liikuntafoorumitoiminnan käynnistäminen syksystä 2026 alkaen
 - kaikille avoin tilaisuus
 - osallistujina mm. seurat, vaikuttamistoimielinten edustajat
 - keskustelua liikuntaolosuhteiden ajankohtaisista asioista, tiedon ja kuulumisten jakamista seurojen ja muiden liikuntatoimijoiden sekä kunnan kesken
- Jatketaan jalkautuvaa nuorisotyötä ja nuorten tapahtumien, leirien ja retkien toteuttamista
- Jatketaan nuorisotilatoimintaa kolmella nuorisotilalla
- Lapsiperheiden liikkumista edistetään liikuntasalivuorojen käyttömahdollisuuksia kehittäen.

Lukeminen ja kirjastossa viihtyminen

- Pääkirjaston omatoimiaukiolokäytön aloittaminen ja kehittäminen
- Pääkirjaston yhdistystilan avaaminen
- Askaisten kirjaston tilojen kehittäminen siten, että kirjastossa on enemmän mahdollisuuksia omaehtoiseen oleskeluun (mm. läksyjen tekemiseen)
- Päiväkotij- ja kouluyhteistyön sekä kirjaston jalkautumisten jatkaminen säännöllisesti ja aktiivisesti
- Hyvinvoinnin edistämisen kirjastohankkeiden toteuttaminen hakukierroksilla mahdollisuuksien mukaan
- Kansalaistaitojen parantamiseen keskittyvän toiminnan kehittäminen
- Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksiin panostaminen (mm. lainattavat harrastusreput)
- Lainattavien esineiden kokoelman kasvattaminen

OSALLISUUS JA SAAVUTETTAVUUS

Strategiassa:

”Maskussa tapahtuu ja kaikki pääsevät mukaan.”

Maskussa tuotetaan ympäri vuoden maksuttomia ja kohtuuhintaisia, kaikille avoimia tapahtumia, harrastusmahdollisuuksia ja liikuntaolosuhteita. Pääsääntöisesti toimintaa järjestetään esteettömissä tiloissa, mutta saavutettavuudessa on myös parannettavaa.

Kuntalaisilloissa ja valmistelussa nostettua:

- Vammaisneuvoston kanssa on käyty valmisteleva keskustelu valtuustokauden saavutettavuusparannuksista, ja alla olevat kirjaukset perustuvat osaltaan kyseiseen keskusteluun sekä muihin vuosina 2021–2025 tunnistettuihin kehittämiskohteisiin

Valtuustokauden saavutettavuustoimenpiteet

- Tuotetaan edelleen monipuolisesti maksuttomia ja kohtuuhintaisia yleisötapahtumia ympäri vuoden eri kunnanosissa yhteistyössä yhdistysten ja seurakunnan kanssa
- Tuotetaan edelleen monipuolisesti maksuttomia ja kohtuuhintaisia harrastuksia ympäri vuoden eri kunnanosissa yhteistyössä yhdistysten kanssa
- Toteutetaan liikuntapaikkasuunnitelmaan kirjatut esteettömyysparannukset, mm. esteettömän uimarannan suunnittelu ja toteuttaminen
- Vahvistetaan soveltavan liikunnan tarjontaa, viestintää ja seutukunnallista yhteistyötä soveltavan liikunnan kehittämisessä (LiikU ry -yhteistyönä),

jotta Maskussa on tarjontaa, ja jotta Maskusta osataan ohjata myös muiden kuntien palveluiden pariin

- Panostetaan kaikkien kunnan tilojen ja yleisötapauhtumien esteettömyyskuvauksiin siten, että niistä tulee rutiini:
 - kaikkien Maskun kunnan tilojen esteettömyyskuvaukset palvelutietovarantoon Esteettömyyssovelluksen avulla
 - tapahtumien esteettömyystietojen käyttöönotto: vähintään kuvaus siitä, pääseekö tapahtumaan apuvälineen käyttäjä (tai kuvaus maastosta tämän arvioimiseksi) sekä tieto siitä, onko tapahtumassa inva-WC, lisäksi mahdollisuuksien mukaan muut esteettömyystiedot, kuten tiedot induktiosilmukasta ja mahdollisen maksuttoman saattajalipun lunastamisesta
 - kannustetaan Maskussa tapahtumia järjestäviä yhteistyötahoja esteettömyystietojen kuvaamiseen tapahtuman viestinnän yhteydessä, ja otetaan esteettömyystietojen edellyttäminen osaksi kunnan yhdistysavustusprosessia
- Parannetaan yleisötiloihin pääsyä ja ohjeistuksia
 - Maskutalon esteettömälle sisäänkäynnille ovikello
 - Esteettömyyskatselmus pääkirjaston omatoimiaukiolojen osalta
 - Selvitys Wanhan kunnantalon yhdistystilojen esteettömyysparannusten toteuttamiseksi

Valtuustokauden osallisuustoimenpiteet

- Lisätään vaikuttamistoimielinten kuulemista
 - lausuntopyynnöt vammaisia henkilöitä, nuoria henkilöitä ja ikäihmisiä koskevissa asioissa riittävän varhaisessa valmisteluvaiheessa
 - lausuntopyynnöt vammaisneuvostolle erityisesti esteettömyysparannusten suunnitelmista ja esteettömän uimarannan suunnitelmasta riittävän varhaisessa vaiheessa
- Vakiinnutetaan Maskun lapsiparlamenttitoiminta
- Käynnistetään liikuntafoorumitoiminta seurojen ja muiden liikuntatoimijoiden sekä soveltavan liikunnan toimijoiden keskustelun vahvistamiseksi
- Etsivän nuorisotyön vakiinnuttaminen Maskun kunnan omaksi toiminnaksi (etsivä työ omana toimintana käynnistyi vuoden 2026 alussa)
- Yläkoulujen koulunuorisotyön jatkaminen ja kehittäminen
- Alakoulujen koulunuorisotyön jatkaminen valtionavusteisella hankkeella

KULTTUURIHYVINVOINTI

Strategiassa:

”Olemme ylpeitä rikkaasta kulttuurihistoriastamme ja huolehdimme sen välittymisestä tuleville sukupolville.”

Maskussa on paljon historiallista nähtävää ja koettavaa. Vuonna 2022 pilotoitun kulttuurikasvatusohjelman myötä maskulaiset lapset ja nuoret tutustuvat oman kotikuntansa kulttuurihistoriaan sekä useisiin taiteenlajeihin ja kulttuurielämyksiin. Maskussa kulttuuripalveluita tuotetaan säännöllisesti ja aktiivisesti, ja yhteistyötä tehdään niin paikallisten yhdistysten ja yritysten kuin Maskun seurakunnankin kanssa monipuolisen tarjonnan varmistamiseksi. Maskun hyvinvointi- ja kehityslautakunta jakaa vuosittain kulttuurin toiminta-avustuksia ja projektiavustuksia maskulaisille yhdistyksille, jotka rikastuttavat monipuolisella toiminnallaan Maskun kulttuurielämää ja huolehtivat osaltaan paikallisesta kulttuuriperinnöstä.

Kulttuuripalvelut ja kulttuuriperinnön vaaliminen valtuustokaudella 2025–2029

- Jatketaan edeltävällä valtuustokaudella käynnistetyn kulttuurikasvatusohjelman toteuttamista ja kehittämistä
- Haetaan avustusta Wallinin sepänpajan ja Maskun museon ajankohtaisiin kunnostuksiin ja toteutetaan kunnostustoimenpiteet
- Jatketaan kulttuuripalveluiden tiivistä yhteistyötä seurakunnan ja yhdistysten kanssa monipuolisen tarjonnan mahdollistamiseksi talousarvion puitteissa
- Jatketaan selkeiden konseptien tuottamista ja markkinointia:
 - Masku-konserttisarja
 - Markkinat ja muut ulkoilmatapahtumat
- Käynnistetään Kanta-Maskun toritoiminta ja kannustetaan paikallisia yhdistyksiä ja muita tahoja toriohjelman tuottajiksi
- Panostetaan Masku esiintyy -tapahtumasarjan viestintään amatöörien esiintymismahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan lisäämiseksi: Masku esiintyy -sarjaan voi hakeutua esiintyjäksi kuka tahansa maskulainen, jolla on jotakin esitettävää – kunta hoitaa tapahtuman markkinoinnin ja järjestelyt, ja esiintyjälle maksetaan pieni korvaus
- Toteutetaan vuosittain säännöllisesti luontotapahtumia
- Viestitään aktiivisesti ja monikanavaisesti Maskun historiallisista kohteista ja luontomatkailukohteista

MASKUTTI – Maskun kulttuurikasvatusohjelma

tuo kaikkiin Maskun kouluihin ja päiväkoteihin
kulttuurielämyksiä elokuusta 2022 alkaen.

ARVOT

YHDENVERTAISUUS = Maskun kulttuurikasvatusohjelma tarjoaa kaikille lapsille yhdenvertaisen mahdollisuuden tutustua taiteeseen ja kulttuuriin.

YHTEISTYÖ = Maskun kulttuurikasvatusohjelmaa toteutetaan aktiivisessa yhteistyössä paikallisten toimijoiden kesken. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa kehitetään hyvinvointipalveluiden, koulujen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan sekä lasten ja nuorten yhteistyönä. Toteutuksessa ovat mukana useat paikalliset yhdistykset.

ARVOSTUS JA LUOTTAMUS = Kulttuurikasvatusohjelmaa toteutettaessa lapset ja nuoret nähdään toimijoina, joilla on mahdollisuus vaikuttaa kulttuuriseen ympäristöönsä ja olla rohkeasti osa yhteisöä. Lasten ja nuorten tuottamaa taidetta arvostetaan, ja heidät nähdään tärkeänä yleisönä.

TAIDE, KULTTUURI JA OSALLISUUS = Jokainen maskulainen lapsi saa monipuoliset tiedot ja taidot taiteesta, kulttuurista ja kulttuuriperinnöstä. Ohjelmassa tarjottavat laadukkaat, monipuoliset ja ajankohtaiset sisällöt kasvattavat lasten ja nuorten kiinnostusta ja kykyä osallistua kulttuurielämään ja vaikuttaa omaan elinympäristöönsä.

LUKUTAITO = Maskun kulttuurikasvatusohjelmalla varmistetaan lasten ja nuorten mahdollisuus innostua lukemisesta ja kirjallisuudesta. Kokemukselliset ja elämykselliset kirjastosisällöt edistävät lukuharrastusta ja medialukutaitoa.

PAIKALLISUUS = Maskun kulttuurikasvatusohjelmalla vahvistetaan lasten ja nuorten paikallisdentiteettiä tekemällä tutuksi kylien ja alueen historiaa, toimintamahdollisuuksia ja erityispiirteitä.

TAVOITTEET

MASKUN KULTTUURIKASVATUSOHJELMA...

- esittelee monipuolisesti erilaisia taiteenlajeja
- varmistaa yhdenvertaisuuden toteutumisen säännöllisellä, kaikki maskulaiset lapset ja nuoret tavoittavalla toiminnalla
- tuo kouluihin ja varhaiskasvatukseen iloa ja elämyksiä
- synnyttää kohtaamisia taiteen ammattilaisten ja taiteen kanssa
- mahdollistaa monipuolisten ja laadukkaiden kulttuurisisältöjen tuomisen osaksi opetusta ja kasvatusta
- edistää ryhmäytymistä ja opettaa lapsille ja nuorille uusia ilmaisu- ja vuorovaikutustapoja
- tunnetaan Maskussa ja siihen osallistuminen on helppoa ja mielekästä
- elää ajassa ja sen sisältöjä kehitetään yhdessä

KÄYNNISTYS

KEVÄT 2022

Kulttuurikasvatusohjelma laaditaan hyvinvointipalveluiden ja koulujen yhteistyönä.

KESÄ 2022

Kulttuurikasvatusohjelma käsitellään hyvinvointi- sekä varhaiskasvatus- ja opetuslautakunnissa.

ELOKUU 2022 – TOUKOKUU 2023

Ohjelman pilotointi ja palautteen kerääminen + kehittäminen lasten ja nuorten kanssa.

SYKSY 2023

Päivitetyn ohjelman toteuttaminen kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Kulttuurikasvatusohjelma vuosiluokittain (päivittyvä)

Luokka-aste	Ohjelma & taiteenlaji	Ajankohta
Varhaiskasvatus	Sirkuskiertue päiväkoteihin	maaliskuu
Varhaiskasvatus	Satuhetket	ympäri vuoden
1. luokka	Konsertti omalle koululle (Konserttikeskus)	loka-marraskuu
1. luokka	Liikkuvat-tanssityöpaja (Läntinen tanssin aluekeskus)	loppusyksy
1. luokka	Kirjastokäynti	ympäri vuoden
1. luokka	Kirjavinkkaus	syksy & kevät
1. luokka	Satuhetki	ympäri vuoden
1. luokka	Kainaloinen + kirjastokortit	ympäri vuoden
2. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
2. luokka	Paikallishistoriaretki Louhisaareen ja Lastenmuseoon	kevät
2. luokka	Kirjastokäynti	ympäri vuoden
2. luokka	Kirjavinkkaus	ympäri vuoden
2. luokka	Lasten kulttuuriviikkoon osallistuminen	huhtikuun loppu
3. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
3. luokka	Kirjastokäynti	ympäri vuoden
3. luokka	Verkkokirjasto/tiedonhaku	ympäri vuoden
3. luokka	Kirjavinkkaus	ympäri vuoden
3. luokka	Lukuhaaste (palkintona yökirjasto)	ympäri vuoden
4. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
4. luokka	Kirjailijavierailu (Lukukeskus)	tammikuu
4. luokka	Kirjastokäynti	ympäri vuoden
4. luokka	Kirjavinkkaus	ympäri vuoden
4. luokka	Verkkokirjasto + tiedonhaku	ympäri vuoden
5. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
5. luokka	Turun retki, museokohde (kuvataide- tai historiasisällöt)	kevät
5. luokka	Kirjavinkkaus	ympäri vuoden
5. luokka	e-aineistot	ympäri vuoden
6. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
6. luokka	e-aineistot	ympäri vuoden
6. luokka	Kirjastokäynti	ympäri vuoden
6. luokka	Sanataidetyöpaja (Varsinais-Suomen Runoviikon yhteydessä)	marraskuu
7. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
7. luokka	Pop up -kirjasto koululla	1-2 kertaa vuodessa
7. luokka	Lähiympäristöretkiaamupäivä (mm. museo; yhdistysyhteistyö)	toukokuu
7. luokka	Kirjailijavierailu omalle koululle (Lukukeskus)	tammikuu
8. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
8. luokka	Pop up -kirjasto koululla	1-2 kertaa vuodessa
8. luokka	Genrevinkkaus (Vinkkaripankki)	alkusyksy
8. luokka	Kirjailijavierailu omalle koululle (Lukukeskus)	tammikuu
9. luokka	Konsertti omalle koululle	loka-marraskuu
9. luokka	Pakohuonepeli (mediakasvatus)	kevät
9. luokka	Pop up -kirjasto koululla	1-2 kertaa vuodessa
9. luokka	Kirjailijavierailu omalle koululle (Lukukeskus)	tammikuu
Lisäksi	Mahdollisuuksien mukaan teatteriesitys yläkoululaisille	

MASKU

Kulttuuritarjotin

täydentää kulttuurikasvatusohjelmaa.

Koulu- ja päiväkotiryhmät voivat poimia tarjottimen vaihtuvista sisällöistä mielenkiintoisimmat.

Lukudiplomi (1.-6.-luokkalaisille)

Lukudiplomiin on koottu alakoululaisille kiinnostavaa luettavaa.

Tiedonhaunopetus (mukana myös e-aineisto)

Tiedonhaun voidaan perehtyä luokan kanssa kirjastossa tai omalla koululla.

Kirjastosuunnistus

Kirjastosuunnistuksessa seikkaillaan kirjastossa vihjeiden avulla. Luokka voi varata oman kirjastosuunnistuksen.

Kirjakassit

Opettaja voi pyytää luokalleen kirjakassin, joka kootaan kirjastossa pyydettyjen aiheiden mukaisesti.

Kirjalistat

Opettaja voi pyytää luokalleen listan tiettyyn aihepiiriin liittyvästä kirjallisuudesta.

Kulttuurikäynnit

Hyvinvointipalveluista vinkataan kouluille mielenkiintoisista, tietyille ikäryhmälle räätälöidyistä lähiseudun kulttuurisisällöistä (paikkasidonnoista ja verkossa toteutuvista).

Teemaviikot

Hyvinvointipalvelut (kirjasto, kulttuuri, nuoriso, liikunta) osallistuvat koulujen teemaviikkoihin kunkin vuoden teemojen ja mahdollisuuksien mukaan.

Näyttelyt

Koulut voivat vierailla kirjastojen (pääkirjasto, Lemu) näyttelyissä. Lisäksi suunnitteilla on säännöllistä näyttelytoimintaa, jossa koululuokkien töitä on esillä kirjastoissa.

Yhteistyötahot & yhteystiedot

Maskun kirjastot

Mervi Nikula, mervi.nikula@masku.fi, 044 7388 192

Eija Pelkonen, eija.pelkonen@masku.fi, 044 7388 193

Maskun kulttuuripalvelut

Maarit Lindström, maarit.lindstrom@masku.fi, 050 324 8519

Ohjelman tuottamisessa ovat mukana mm. seuraavat yhteistyötahot:

Läntinen tanssin aluekeskus, Konserttikeskus, Lukukeskus, Maskun seurakunta, Lemun Kempit, Masku-Seura, muut paikalliset yhdistykset ja yhteistyötahot

MIELEN HYVINVOINTI, EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ JA VÄKIVALLAN EHKÄISY

Strategiassa:

”Maskussa on turvallista ja helppoa asua, liikkua ja kasvaa.”

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi kunnan on osaltaan huolehdittava kuntalaisten mielen hyvinvoinnin edistämisestä, väkivallan tunnistamisesta ja ehkäisemisestä ja ehkäisevästä päihdetyöstä. Näitä toimenpiteitä on kuvattu kattavasti alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan pohjaavassa osiossa, ja alla olevassa täydennetään listausta vielä kuntalaisillassa puhuttaneilla teemoilla ja Maskun ajankohtaisilla toimenpiteillä. Huomionarvoista on myös se, että kaikki jo edellä luetellut toimenpiteet, kuten maksuttomat ja kohtuuhintaiset harrastukset, ovat osaltaan kunnan ehkäisevää päihdetyötä ja tukevat kuntalaisten mielen hyvinvointia.

Kuntalaisilloissa ja valmistelussa nostettua

Kuntalaisillassa huolta herättänyttä

- päihteiden helppo saatavuus
- (väkivaltaisen) sosiaalisen median koukuttavuus
- peliteollisuuden nuorisoon kohdistuvat vaikutukset
- liian nopeasti muuttuva ja kehittyvä ympäristö
- lapset, teini-ikäiset ja ikäihmiset
- mahdollisuus ja osaaminen ongelmien tunnistamiseen

Tärkeitä tahoja mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn näkökulmasta (kuntalaisillan keskustelun perusteella)

- koulujen henkilökunta
- koulujen nuorisotyöntekijät
- psykiatriset sairaanhoitajat kouluilla
- kummioppilastoiminta

Toimenpiteitä vuosina 2026–2029

- Jatketaan Turun AMK:n sekä Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kuntien yhteisen Vinssi-hankkeen toteuttamista
- Toteutetaan nikotiinituotteiden ostokokeita ja Pakka-toimintamallia soveltuvin osin
- Järjestetään vanhempainiltoja ja tietoisuuksia Maskun ehkäisevän päihdetyöryhmän sekä Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten yhteisen ehkäisevän päihdetyön, mielen hyvinvoinnin ja väkivallan ehkäisyn ohjausryhmän yhteistyönä
- Aktivoidaan uudelleen Maskun oman päihdetyöryhmän toiminta
- Edellytetään edelleen seuroilta kuvauksia seuratoiminnan päihteettömyydestä avustushakemuksissa
- Jaetaan Varhan tuottamaa materiaalia kunnan kanavissa
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Varhan ja muiden yhteistyötahojen järjestämiin koulutuksiin väkivallan tunnistamiseksi ja puheeksi ottamisen kynnyksen madaltamiseksi kohtaavassa työssä

YHDISTYKSET JA YRITYKSET

Strategiassa: ”Yritykset saavat tarvitsemansa avun, kannustuksen ja verkoston. Yhdistykset tuottavat hyvää ja saavat siihen tukea.”

Maskussa on valtava määrä erittäin aktiivisia yhdistyksiä ja yrityksiä, jotka antavat korvaamattoman panoksen kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Vuosina 2026–2029 on tärkeää edelleen vahvistaa, säännöllistää ja konkretisoida kunnan, yhdistysten ja yritysten yhteistyötä.

Yhdistysyhteistyön ja yrityspalveluiden kehittäminen valtuustokaudella 2025–2029

- **Toteutetaan seuraavilla sivuilla kuvattua Maskun yhdistysohjelmaa.**
- Laaditaan Maskun elinkeinopoliittinen ohjelma ja ryhdytään toimeenpanemaan ohjelmaa
- Tehdään edelleen päivittäin monipuolisesti yhteistyötä maskulaisten yhdistysten ja yritysten kanssa hyvinvoinnin edistämiseksi
- Jatketaan hankintakalenterin julkaisemista vuosittain
- Panostetaan vaikutusten arviointiin yritysten ja yhdistysten näkökulmasta
- Seurataan yhdistysten ja yritysten tuottamien palveluiden määrää Maskun eri osissa. Tavoitteena ylläpitää ja kasvattaa aktiivisuutta sekä maantieteellistä kattavuutta.

Viestintä yhteistyön ytimessä

Maskun yhdistisyhteistyö 2025-

Maskun yhdistykset

- Toistasataa yhdistystä, joiden kotipaikkana Masku
- Suurimpina ryhminä urheiluseurat ja kylä- tai kotiseutuyhdistykset
- Kylästyneet = kyläyhdistysten yhteistyöryhmä
- **Yhdistykset tuottavat palveluita yhdessä kunnan kanssa tai kunnan puolesta:** liikuntapalvelut, liikunnan ja vapaa-ajan olosuhteet, kulttuurikasvatusohjelma, tapahtumat, museotoiminta...

Yhteistyötä

- Yhdistysillat ja tapahtumat
- Avustukset ja tilat
- Viestintä

-
- Järjestö- ja tapahtumakoordinaattori
 - Hyvinvointi- ja kehitysjohtaja
 - Viestinnän asiantuntija
 - + muut viranhaltijat

Hyvinvointi- ja kehityspalvelut

Yhdistysillat ja muut tilaisuuudet

Yhdistysillat

- 6 kertaa vuodessa
- Vaihtuva paikka (kunnanosat)
- Osallistujia hyvin, 10–40
- Ajankohtaisia teemoja
 - Yhdistysten kuulumiset
 - Avustukset
 - Viestintäasiat

Muut tilaisuuudet

- Vuorojako touko-kesäkuussa
- Kiinteistöillat ja muut kuulemiset
- Avoimet kylät
- Kyliinvaellus (!)

Markkinat ja messut

- Maskun päivä elokuussa
 - Lemust' leippä –markkinat syyskuussa
 - Harrastus- ja hyvinvointimessut tammikuussa
- Kunta tuottajana
- + Kurkkumarkkinat elokuussa

Muut yhteistyö- tapahtumat

- Kulttuurikasvatusohjelma
- "Masku esiintyy" –sarja
- Juhlat ja muut esiintymiset
- Museotapahtumat
- Kymppikortti-mahdollisuus
- Kyliinvaellus

Kuntatiedote Maskulainen

- 11 kertaa vuodessa
- Yhdistyksiltä kerätään tiedot, max. 200 merkkiä per tapahtuma (Webropol-lomake)
- Lisäksi kunnan ja seurakunnan tapahtumat ja tarvittaessa kuulutukset
- Jaetaan toimipistejakeluna

Tapahtumaesite

- 3 kertaa vuodessa
- Yhdistyksiltä kerätään tiedot, max. 400 merkkiä per tapahtuma (Webropol-lomake)
- Lisäksi kunnan palvelut, tapahtumat, luontokohteet, liikuntapaikat...
- Jaetaan toimipistejakeluna
- Laajuus n. 60 sivua

tapahtumat. masku.fi

- Jokainen yhdistys ja yritys saa markkinoida Maskun alueelle sijoittuvia kohteita ja tapahtumia
- Paljon käyttäjiä, paljon vielä tehtävääkin
- Järjestö- ja tapahtumakoordinaattori auttaa yhdistyksiä tarvittaessa

Avustukset

- urheiluseurojen toiminta-avustukset 19 000 €
- liikunnan ohjaajapalkkioavustukset 13 000 €
- ulkopuolisten salivuorojen ostot 24 000 €
- kulttuuriyhdistysten toiminta-avutukset 6 000 €
- harraste- ja nuorisoyhdistysten toiminta-avustukset 20 000 €
- Kyläraha 6 000 €
- projektiavustukset 3000 €

*Avustus vai
ostopalvelu?*

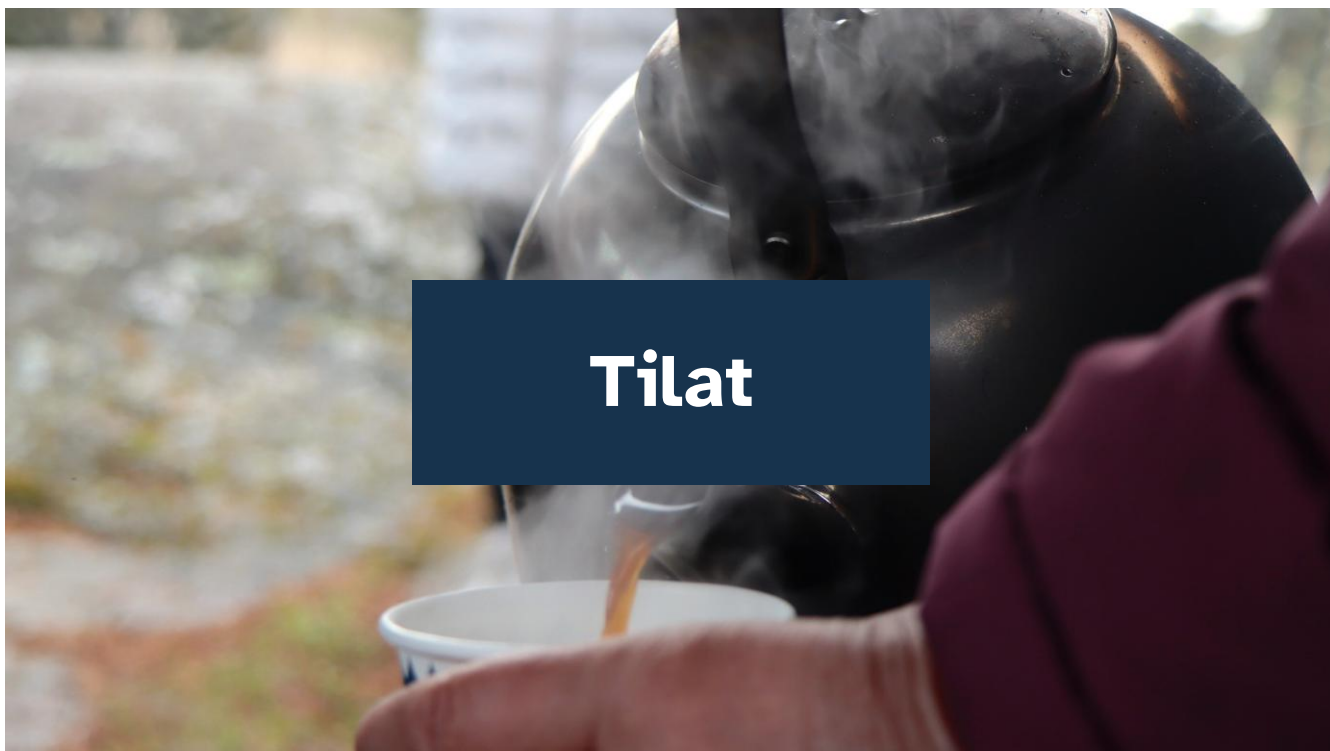
= **91 000 €** vuodessa.

Hakeminen

- toiminta-avustukset kerran vuodessa, Webropol-lomake
 - toimintasuunnitelma
 - budjetti
 - urheiluseuroilla pisteytys, muilla ei
 - **Viestintätiedot kysytään kaikilta** (kunnan kanavat, TS-menovinkit jne.)
- projektiavustuksissa jatkuva haku
- kylärahassa kuitit
- 1 yhdistys tekee yhden hakemuksen

Hakemuskategoria	2022	2023	2024
Liikuntaseurojen toiminta-avustukset	5	6	6
Liikuntaseurojen salivuoroavustukset	6	5	4
Liikuntaseurojen koulutusavustukset	3	2	2
Liikuntaseurojen ohjaajapalkkioavustukset	5	7	5
Harraste- ja nuorisotyöyhdistysten avustukset	23	28	25
Kulttuuriyhdistysten toiminta-avustukset	9	10	11
Kyläraha	8	8	5
Projektiavustus (perustettu 2024)	0	0	1
Yhteensä	59	66	59

Tilat

Yhdistystilat

- Vakiovuorot maksuttomia yhdistyksille kaikissa kunnan liikuntatiloissa
- Vanhan kunnantalon, Lemun kirjaston ja syksystä 2026 alkaen Maskun pääkirjaston yhdistystilat maskulaisten yhdistysten maksuttomassa käytössä

RAKENTEET JA KEHITTÄMINEN

Strategiassa:

”Johtaminen ja päätöksenteko on avointa, kunnioittavaa ja aidosti kuuntelevaa.”

Edellä kuvattujen hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden toteutumiseksi on tärkeää varmistaa niiden jatkuva, säännöllinen seuranta. Tästä syystä Maskussa perustetaan syksyllä 2026 hyvinvointityöryhmä, joka kokoontuu neljästi vuodessa kulloinkin eri teemojen ympärille. Hyvinvointityöryhmän kokoontumiseen kutsutaan kunkin teeman kannalta olennaiset viranhaltijat ja työntekijät. Lisäksi Maskun hyvinvointityöryhmään kutsutaan edustus vammaisneuvostosta, vanhusneuvostosta ja nuorisovaltuustosta.

